POMEGRANATE PRODUCTION
د انارو تولید

Prepared by
University of California at Davis, and
The International Foundation of Hope (IF HOPE) under subcontract with
USAID's Alternative Development Program – Eastern Region

ترتیب او جوړونه: په Davis کې دکلیفورنیا پوهنتون او دامریکا د متحده ایالتونود نړیوالي پرمختیایي اداري د ختیزې سیمې دمتبادل پرمختګ پروګرام فرعي قراردادي د(IF HOPE) نړیواله مؤسسه

These training materials have been made possible by the generous support of the American People through the United States Agency for International Development (USAID). The contents of this document are the sole responsibility of the authors and do not necessarily reflect the views of USAID, The United States Government or Development Alternatives, Inc.

Ketabton.com

دا روزنیز مواد د امریکا دمتحده ایالتونو دنړیوالي پرمختیایي اداري له لاري د امریکا دخلکو د پراخي مرستي په وسیله راټول شوي دي. ددې کتاب د ټولو محتویاتو مسؤلیت یواځې او یواځې د کتاب دلیکوالانو پر غاړه دی او په هیڅ ډول د USAID، دامریکا دحکومت او د DAI د کمپنۍ د نظر څرګندوی نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

دا چې د کرنې په وده کې د ترویج د کارکوونکو نقش ډېر مهم دی له همدې امله د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت هم دا اړتیا ولیدله چې خپل د ترویج مدیران او مامورین په داسې مهارتونو او پوهه سنبال کړي چې وکولی شي د هغې کرنیزې ټولنې اړتیاوو ته ځواب ووایې چې په تدریجي توګه د مغلقو تولیدي سیسیتمونو پر لور پرمختګ کوي.

د انارود تولید په هکله په ساحه کې کاریدونکی دا لارښود کتاب- او ددې سلسلې نور کتابونه باید تل د ترویج له مامورینو سره موجود اوسي. دا لارښود کتاب د افغانستان د ختیزې سیمې دمشهورو مېوو له ډلې څخه د انارو د اصلي ځای، تجارتي استعمال، تولیدي سیستمونو او بازارموندنې په اړه تفصیلي معلومات لري. یاده دې وي چې انار د یو شمېر نورو مېوو تر څنګ ښه ثابت شوی بازار لري.

که څه هم په دې کتاب کې موجودې ځینې لارې چارې به زمونږ دهېواد د کرنې په برخه کې نوې وي خو دا ټول هغه څه دي چې که چېرې مونږ وغواړو افغانی کرنیز سیستم یوه داسې نوې پړاو ته ور داخل کړو په کوم کې چې کرنیز تولیدات د بازار له غوښتنو سره سم وي، نو باید چې لاندې ذکر شوې لارې چارې په پام کې ونېسو.

مونږ تاسې ته بلنه درکوو چې دیوې داسې تاریخي پروژې یوه برخه شئ چې له مخې یې د افغانستان دودیز کرنیز سیستم د نوو کرنیزو لارو چارو په خپلولو او عملي کولو سره په یو عصري کرنیز سیستم بدل کړو، له بزګرانو سره مرسته وکړو چې پر بازار ولاړ اقتصاد کې بریالیتوبونه تر لاسه کړي او ددې ټولو نه مهمه دا چې کرنه د یو کاروبار په ډول خپله کړي. ددې ټولو موخو د ترلاسه کولو لپاره د بزګرانو او د ترویج دمامورینو ترمنځ د داسې نېږدې اړیکو منځ ته راتلو ته اړتیا ده چې په کې مونږ دترویج مامورین خپل ځانونه د بزګرانو زړونو ته د خبرو له لارې نه، بلکه هغوی ته دعملي لارښوونو او زده کړو له لارې نېږدې کړو.

دا لارښود کتاب دهغو مرستو او موادو دسلسلې یوه برخه ده چې د ختیزې سیمې دمتبادل پرمختګ پروګرام په ملاتړ او مرسته چمتو شوي دي.

محمد حسین صافی، د ننګرهار د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریس

محمد اسمعیل دولتزی، د لغمان د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریس

الحاج محمد محصل، د کنړ د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریس

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکلړ

١. انار : سرچینه یې او چیرته کرل کیږي................................... ٥
٢. انار څه ډول میوه ده ؟.. ٦
نوعې یا ډولونه :.. ٧
د میوو په اړه مهم مشخصات :.. ١٠
د انارو د کرلو لپاره کومو شیانو ته اړتیا ده ؟............................ ١١
٣. په افغانستان کې انارپه کوموځایونو اوکوم ډولونه یې کرل کیږي؟.............. ١٢
٤.د باغ پلان ګوزاري:... ١٢
د ډول یا نوعې غوره کول.. ١٢
د موقعیت غوره کول او تیارول:... ١٤
له یخ وهنې څخه ساتنه :... ١٤
د خاوري تیارول ، سمون او سره ورکول :................................... ١٥
د کرلو څخه مخکې د سرې ورکول : Pre-planting Fertilization :............... ١٥
د نیالګیو کېنولو ډیزاین یا Planting design:.............................. ١٦
٥. د باغ جوړول: ١٨
د قوریې ونې او دهغې کرل :.. ١٨
اوبه:... ١٩
د نویو کېنول شویو نیالګیو روزل او ښاخه بري :............................ ٢٠
د انارو د ونې د ښاخه بري عمومې دودونه :................................. ٢١
د روزنې سیستمونه Training System:....................................... ٢٣
د ښاخه برۍ ډولونه:... ٢٤
٦. د باغ اداره او تنظیم ORCHARD MANAGEMENT :.............................. ٢٦
د رسیدلي باغ پاملرنه کول.. ٢٦
په کلیفورنیا کې په نمونوي ډول دسرې استعمال:............................. ٢٧
دعناصرو دکمښت د نښو پیژندل:.. ٢٩
اوبه خور:... ٣٠
د میوې رنګړې کول:.. ٣٢
٧. د انارو غتې ناروغۍ ، حشرات او د هغوی کنټرول:............................. ٣٢
سپږۍ یا Aphids:.. ٣٤
سپږۍ Mites:.. ٣٤
چینجي Worms :.. ٣٥
د انارو ناروغۍ، علایم او اداره کول :................................... ٣٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د حاصل راټولول او سنبا لول: ۳۷
د انارو د مېوو پروسس: ۳۷
۸. پوښښي بوټي ٤٠
ولې پوښني بوټي وکرل شي؟ ٤٠
د پوښښي بوټو زيانونه: ٤٠
سپارښتنې Recommendations: ٤١

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. انار : سرچینه یې او چیرته کرل کیږي.

انار د ایران ، شمالي هند ، همالیا او په اسیا کې د مدیتراني او قفقاز په زونونو کې له پخوا وختونو راهیسې کرل کېده او ویل کېږي چې اصلي منشا او مبدا یې هم یاد شوي ځایونه دي. انار په هر ډول خاوره او آب و هوا کې توافق کوي .د وچکالۍ ، مالګې ، د اوسپنې د کموالي او فعال کلسیم کاربونېټ په وړاندې مقاوم دي. په پراخه ډول په ټول ایران ، هند ، د سویل ختیزې اسیا په وچو برخو کې ، ملایا (Malaya) شرقي اندیز (East Indies) او د متحده ایالاتو او لاتین امریکا په وچو او تودو سیمو کې کرل کېږي. انار معمولاد بحرله سطحي څخه د ۱۰۰۰ مترو نه په ټیټو سیمو کې کرل کېږي او په تودو او نیمه تودو سیمو پوري محدود دي ولي په وچ او نیمه وچ اقلیم کې ښه کرل کېږي. په هغه ځایونو کې په زړه پوري وده کوي په کومو کې چې ژمې سوړ او اوړي تود وي .انار د سړو حالاتو په مقابل کې د مقاومت توان لري مګر ۱۰- درجې د سانتي ګراد څخه د ټیټو سړو په وړاندې تر ډیره وخته ژوندي نشي پاتي کېداي. په ۳۰ درجي د سانتي ګراد تودوخه او وچ اقلیم کې د مېوې د ودي په دوران کې د ښه جنسیت مېوې تولیدوي .هغه ساحي چې ډیر رطوبت او بارانونه لري د انارو د کر لپاره په بشپړ ډول مناسبي ندي.

او که چېري انار د نو موړو شرایطو لاندي تولید شي نو لاسته راغلي انار به لږ خوړوالي ولري او په پر لپسي توګه به وغوړځیږي .

اوس مهال انار د جنوبي قطب څخه پرته په ټولو لویو وچو (براعظمونو) کې کرل کېږي. د انارو تولید په نړیواله کچه د امریکا په متحده ایالاتو د (کالیفورنیا ، اریزونا) په واسطه رهبري کېږي او د ترکیې ، تونېس ، هسپانیه ، او ایران په واسطه تعقیبیږي . که څه هم په عمومې صورت قبول شوي احصاییه وجود لري .

- کالیفورنیا تقریباً ۱۷۰۰۰ مېټریک ټنه انار له ۱۲۱۴ هکتاره څخه د ۴،۹ مېلونه ډالرو په ارزښت تولیدوي . د مېوو د روغتیایي ګټو د لوړوالي په اسا س د انارو کر زیاتیږي .
- په تونس کې په ۱۹۹۹ م کال کې ټول ټال د ۱۵۰۰۰ هکتاره ساحي کې چې معمولاً ۵ مېلونه د انارو ونې په مخلوطو مېوه دارو باغونو کې کرل شوي یا هم توزیع شوي دي راپور ورکړل شوي دي . په ۱۹۹۷ کال کې کلني تولید ۵۰۰۰۰ ټنه وه چې په عادي ډول په محلي بازارونو کې خرڅیده لږه برخه (۱%)یې صادریده .
- ترکیې په ۱۹۹۲ ل م کال کې ۵۲۰۰۰ ټنه د کلني تولید راپور ورکړ .
- ایران په ۲۰۰۵ م کال کې ۷۰۰۰۰۰ ټنه د انارو د تولید راپور ورکړ
- اوس مهال د افغانستا ن تقریباً په سلو کې دوه برخې د کرنې تولید د انارو څخه لاسته راځي چې په بلخ، هلمند او نیمروز ولایتونو کې کرل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(Altai Consulting, Kabul, Afghanistan and FAO Survey 1997, 2003)

د انارو محلي نوعي چې د قندهار ولایت په ۴۰۳۲ جریبو یا ۸۰۲ هکتارو کې کرل کېږي د لوړ کېفیت او تولید په توګه پیژندل کېږي. دبزګرانو د راپور له مخي 1720kg /jerib تولید د ډنډ ولسوالي څخه او ۳۸۰۰kg /jerib تولید د ارغنداب ولسوالي څخه لاسته راځي. د فراه ولایت هم د انارو د لوړ تولید او ښه کېفیت په درلودلو سره چې 1097kg/jerib تولید ورڅخه په لاس راځي زیات شهرت لري چې په کې انار د مهمو حاصلاتو د جملې څخه په دوهمه درجه کې قرار لري.
د انارو تولید د انارو د تولید د لوړي تقاضا په مناسبت خصوصاً د انارو د جوس چې د روغتیایي ګټو په پیژندلو سره زیاتیږي .

۲. انار څه ډول مېوه ده ؟

انار (Punica granatum)یو بوټي یا یو وړه ونه ده چې لوړوالي یې ۸مترو ته رسیږي (زیاتره نسبتاً وړې وي) چې په تودوسیمو کې تل شني وي او نیمه تودو او معتدله ساحو کې پاڼریژي وي .دانارو نیالګي ډیر لږ تیره وزمه ، پاڼریژي ،وړې ، تنګې او اوږد وزمه پاڼې او لنډ ډنډرکي لري.د انارو ساقه د یو سور نصواري رنګه پوټکې پواسطه پوښل شوي کومه چې بیا وروسته په خړ رنګ بدلیږي . ښاخونه یې شخ ، زاویه لرونکې او بعضي وختونه تیره وزمه وي.د بوټي د بیخ څخه د ډنډرکو یو قوي مېلان د بوټي د ودي په وخت کې رامنځ ته کېږي .په باغونو کې معمولاً نیالګي د یوې ساقې په درلودلو سره د یو نیالګي یا ونې په ښه روزل کېږي او همدارنګه ونې کېداي شي چې د څو ساقو په درلودلو سره د یو نیالګي یا ونې په ښه وروزل شي . ونې کېداي شي چې د څو ساقو په درلودلو سره په سړو سیمو کې هم وروزل شي تر دې چې د ټولې ونې د لمنځه تللو خطر کم شي .دانارو ونې کېداي شي چې د دوه سوه کالو په اوږدو کې ژوندي پاتي شي ولې د مېوې ورکولو توان یې د ۱۵ کالو څخه وروسته کمېږي او ونې بې ثمره کېږي.زیاتره انار په دوهم کال مېوه تولیدوي (بعضي په لومړي کال کې مېوه تولیدوي) مګر اساسي مېوه نیول یې د دریو څخه تر پنځو کلونو پوري نه شروع کېږي .

د انارو ګلان کېداي شي چې سپین ، ګلابي ، سره او یا هم نارنجي وي . ګلان کېداي شي مذکر (د لویدلو تخمو سره) یا بشپړ وي چې د مذکر او مونث برخو لرونکې وي او تولید ورکړي. زیاتره انار ځانګړې ګرده افشاني لري که چېرته دوهم ډول (نوعه) موجوده وي تر څو ګډه ګرده افشاني (Cross Pollination)صورت ونېسي نو بیا هم انار ښه حاصل ورکوي.د ګډې القاح نیولو په صورت کې د مېوو مقدار ۳۸٪ زیاتیږي .بعضي انار ځاني القاح نلري او Compatible pollenizers ته اړتیا لري. ګرده افشاني د حشراتو پواسطه معمولاًد شاتو دمچېو پواسطه رامنځ ته کېږي په عام ډول د انارو د مختلفو نوعو یا ډولونو ګل غوړیدنه(مارچ ـ اپریل) او (جولایي ـ اګست) تر منځ رامنځ ته کېږي. نوموړي غوړیدنه د لسو څخه تر دولسو اونېو پوري او هم تر زیات وخت پورې جاري وي چې دا عمل د نوعې او جعرافیاوي موقعیت پوري اړه لري . د بشپړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوړیدنې موده تقریباً په یو مباشت کې پاي ته رسیږي . د نارینه ګلانو سلنه (فیصدي) د ٪ ۲۰- ٪ ۷۰ څخه لوړه وي چې دا سلنه (فیصدي) د انارو په نوعو او موسم پوري اړه لري . د مختلفو نوعو یا ډولونو په صورت کې د ګل غوړیدنې په موده کې دوه ډوله ګلان (زیات نارینه ګلان یا زیات بشپړ ګلان) تر ستر ګو کیږي . مګر په عا مه توګه بشپړ ګلان په زیات مقدار سره موجود وي ولې په تدریج ډول د ګل رسیدلو تر وخته کمیږي او وروسته بیا زیاتیږي . د میوې ساتنه (دمیوې د ټولولو په وخت کې) مخکنیو ګلانو څخه تر رسیدلو ګلانو پوري ۳۰ فیصده د مخکښني ګل په غوړیدنې کې او ۸۰ فیصده د وروستي ګل دغوړیدنې په دوران کې زیاتیږي. هغه ګلان چې د ګل غوړیدنې څخه څلور یا پنځه اونې وروسته تولید شوي وي لوړ حاصل ۹۰ فیصده د میوو لړ چاودیدل او د غوره جنسیت میوې ورکوي. پدي ډول د لومړنیو میوو د رنګړي کولو پواسطه په مجموعي ډول د میوو جنسیت اصلاح کوي . د انارو میوه د ۵,۳څخه تر ۷,۵سانتي متر پوري پراخه او وزن یې د ۳۰ څخه تر ۱۲۰ ګرامه پوري دي چې د ۳ څخه تر ۷ میاشتو په جریان کې وده کوي او پخیږي . انار څرمن وزمه ښویه پوټکې لري او په نویو غیر قابل خوراک پردو ویشل شوي چې یو شمیر حجري تشکیلوي.
ټول زاویه لرونکي تخمونه د شیرې لرونکې کڅوړې په ډول وجود لري. د انارو میوه کیداي شي چې سپینه یا شنه یا ګلابي وي. د انارو د میوې بهرنۍ طبقه کیداي شي چې سپینه یا شنه ، ګلابي او یا سره وي او ژیړ ته ورته پس منظر ولري او د شیرې رنګ د بهرنۍ طبقې رنګ تعقیب کړي .د انارو د میوې د ښه خوند د لاسته راوړلو په خا طر د میوو د تولیدولو په دوران کې لوړې تودوخې ته ضرورت دی د میوې رنګ د نوعې په خصوصیاتو پوري اړه لري.

نوعې یا ډولونه :

د انارو (Genus punica) یوازي بل ډول P.Proto-punica چې P.nana هم ورته ویل کیږي وجود لري کوم چې په تجارتي ډول نه تولیدیږي او یا د خوړلو وړ نه دي. د یو هیواد د ډیرو نوعو نومونه بې ساري دي چې چیرته کرل شوي او ارثي سرچینه یې هم بعضې وختونه غیر مشخصه وي او دا ځکه چې د یو ډول یا نوعې د یو څخه زیات نومونه وي .په زیاتره هیوادونو کې د انارو په سلګونو نوعې موجودي وي بعضې وختونه نوعې یا ډولونه د خوږو ، خوږو او تروو ، وختي ، منځني او ناوخته موسم د جوس په خاطر، د مېز د سر میوه (د مېز په سر د ډوډې خوړلو په وخت) نرمه دانه لرونکې او کلکه دانه لرونکې یا د ډیرو دانو لرونکې او لږو دانو لرونکو له مخې صنف بندي کیږي. د ډولونو یا نوعو نومونه بعضې وختونه د کرلو د ځاي څخه او یا هم د میوې د رنګ څخه سر چینه اخلي.که څه هم د انارو ۳۰۰۰ نوعې پیژندل شوي خو یوازي یوه نوعه Wonderful یې په عام ډول په نړیواله کچه خصوصاً په کلیفورنیا ، چلي او اسرایلو کې کرل کیږي.کلک زړي لرونکې میوې د خوړلو ټیټ جنسیت لري نو همدا علت دي چې نرم زړو لرونکو نوعو ته امتیاز ورکول کیږي . کلک زړي میوې چې د تور رنګ لرونکې وي زیاتره د جوس او د پروسیس پخاطر ورڅخه کار اخستل کیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امریکا متحده ایالات (USA):

د Wonderful نوعې د قلمې په شکل د فلوریډا (Florida) ایالت څخه سرچینه اخیستې او په ۱۸۹۲ م کال په کلیفورنیا کې تکثیر شوي . مېوه یې ګرده مګر قطبې ساحه یې هموار ده او همدا رنګه نوموړې نوعه ډیره لویه ، تته ارغواني ، سور رنګې ، ضخیم پوټکې لرونکې ، جوس لرونکې او نیمه کلک زړې ده .

بوټی یې قوې او حاصل ورکونکی دی . نوموړې نوعه غټه ارغواني سره مېوه لري چې په تاوده اقلیم کې د ښه جنسیت مېوه ورکوې او په هر ډول خاوره کې تر ډیره وخته ژوندی پاتې کېدای شي او د کر په اول کال کې یې مقاومت زیات دي ،ځاني القاح لري او د ا ګست د پنځه ویشتمې څخه تر اول داکتوبر پورې راټولیږي او د شپږ ساتتې ګرادو او یا له دې څخه په ښکته تودوخه کې ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري . نورې نوعې هم وجود لري ولې هغه ډیرې کمې کرل کېږې چې عبارت دي له .

امبروسیا (Ambrosia): د wonderful نوعې په نسبت یې اندازه درې چنده ده ، پیکه ګلابې پوټکې لري د wonderful نوعې په څیر ارغواني نوعه خوږ /تریو جوس لري او ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري .

تل خوږه نوعه (Ever Sweet):

ډیره خوږه او بې زړو مېوه لري (حتې نا رسیدلې مېوې یې خوړې وې) سور پوټکی او شفاف جوس لري د اوړې دختمېدو څخه تر منې پورې راټولیږي . د سیند پر غاړو او یا هم د سیند څخه لرې کرل کېږي .ګلان یې غټ ، ځلانده ، او نارنجې سور رنګ لري او همدارنګه ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري .

ګریناډا نوعه (Grenada): مېوه یې دننه او بهر ژور سور رنګ لري په کلیفورنیا کې په تجارتي ډول ددې نوعې کرل مخ پر زیاتیدو دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریډ سیلک نوعي (Red silk):

ټیټ قدي انار دي چې تر دوو مترو پوري غټیږي . UC Davis نوعه یې د لوی مېوې لرونکې ده چې سور او د ښه خوند لرونکې جوس لري او همدارنګه ددې ترخنګ د تریو والي او خوږوالي په زړه پوری تعادل لري.

خواږه انار :

نوموړې نوعه د Wonderful نوعې په نسبت زیاته خوږه ده او په یخو او تودو اقلیمونو کې د غوره

جنسیت لرونکې ده. کوچنۍ ځلانده پاڼي لري او ونې یې د پسرلي په اخر کې روښانه سري نارنجي غوټۍ لري . په لوښي کې د ودې کولو لپاره ډیره مناسبه ده . داوړي په اخر کې راټولیږي نا چاودیدلي او پخې مېوې په سړو او وچو ځایونو کې د دوو یا زیاتو مباشتو لپار ذخیره کېږي . ډیرو لږو سړو یعني سلو ساعتو ته ضرورت لري او ځاني مېوه لرونکې دي .

ترکیبه :

د هغه هیوادونو له جملې څخه ده چې انارو ورڅخه سرچېنه اخیستي، په مختلفو ساحوکې یې زیات ډولونه کرل کېږي. ډولونه یې دخوږوالي او د زړي د ډول په اساس عبارت دي له.تریو ،خوږ تریو اوخوږې انواع او د زړي د ډول په اساس نرم زړي،نیمه کلک او کلک زړي دي.

تونس :

د هغه هیواد ونو له جملې څخه دي چې انارو ور څخه سرچېنه اخیستي او په مختلفو منطقو کې یې مختلف ډولونه کرل کېږي . چې دغه انواع د محلي نومونو سره د نوعې د ځایي او د مېوې د رنګ او داسې نورو ورته سرچېنو په اساس موندل کېږي. نباتي مواد وار په وار د منطقو تر منځ تبادله کېږي چې ارثي ډولونه په نوموړو ساحو کې د نورو ډولونو یا نوعو سره کېداي شي نېږدې اړیکې ونه لري نو په دې اساس تولید په منطقو کې نه مشخص کېږي.
هغه مېوې چې په عنعنوي ډول تولید شوي د نوي مارکېټ لپاره مناسبې نه دي . یو څه محلي نوعې په تجارتي قوریو کې تکثیر کېږي او په نوې کرونده کې استعمالیږي . بعضې نوعې یې عبارت دي له مېزي ، رونزي یا ګروسي چې پدې کې کم تر کمه څلور ارثي اړیکې لرونکي ګروپونه موجود دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسپانیه :

په هسپانیه کې انار معمولاً په الیکنټ او مورسیا ولایتونو کې چې په سوېل ختیزې هسپانیه کې موقیعت لري کرل کېږي چې د اوړي د بادونو تودوخه معمولاً د ۴۰ سانتي ګراد څخه زیاتیږي . د انواعو خصوصیات د ډولونو تر منځ په لوړه کچه بدلیدونکې دي. په عمومي ډول د Mollar de Elche نوعه په کې زیاته کرل کېږي. روجا (Roja) او (valenciana)اضافه ډولونه دي.د Valenciana نوعي بهرنۍ برخه د Moller نوعې په نسبت روښانه ده ولې داخلي برخه یې پیکه او زیاته خوږه نه ده. اوس مهال د نسل ګیري د پروګرامونو په واسطه نوي انواع معرفي شوي دي تر څو چې تجارتي محصولات اصلاح شي.

ایران :

هغه خوږې انواع چې په تازه ډول په ایران کې استعمالیږي عبارت دي له علق شیرین ، بې هسته ، سیاه ، آغا محمد علي شیرین، ملاسي شیرین ،ملاسي ترش او داسې نورو څخه .
نیله بوټي او زینتي نوعي :
عبارت دي له علق ترش ، تا بستاني او پوست سفید ترش څخه.
ایټالیا خصوصاً سیسلي:هغه انواع چې په دغه هېوادونو کې کرل کېږي په لاندې ډول دي
رګانا ، درکلمو ټو ، پروفیټا ، سیلیننټ ، نیرانااو ډنټ ډاي کا والو.
هند :په دغه هېواد کې معمولاً ړومبیتوب غوښینو او د بې زړو جوس لرونکو نوعو ته ورکړل شوی دی . هغه نوعي چې نرم زړو ته ورته وي د بې زړو په ډله کې صنف بندي شوي دي لکه بې دانه ، قندهاري ، آلنډي ، وډکې ، دولکا ، کابل ،مسقط ریډ ، پیپرشیل، پونا ، هسپانوي ربي، ویلوډو او مسقط وائټ.که څه هم د انارو د ډولونو د کر په اړه په منځني ختیځ او اسیا کې محدود معلومات وجود لري خو ځیني ډولونه یې د تجارتي اهمیت له مخي په لاندي ډول لیست شوي.
عراق: احمر، اسود او حلوا
سعودي عرب : منګولاتي .
اسرائیل یهودي برخه : مالیسي او راس ایل بغل.
د انارو نسل ګیري : د تجارتي نوعو انتخاب.

د مېوو په اړه مهم مشخصات :

- غوره جنسیت لرونکې مېوه : پدي کې د مېوې اندازه او شکل ، د پوټکې او زړې رنګ ، جوس درلودل او د بورې اجزا او همدارنګه د تیزابو خوند موجود دي . د انواعو د خصوصیاتو تر منځ لوی توپیر شتون لري چې کېداي شي دا د کرنیز چاپیریال او د راټولولو د نیټې په واسطه په پراخه کچه متاثره شي . د مېوې د اندازي یا د پوټکې د سور رنګۍ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه د مېوې د داخلي جوړښت تر منځ باثباته اړیکې وجود نه لري .په نسبي ډول زیات جوس د غټې مېوې څخه ډیر مطلوب دي .

- د نرمو زړو (دانو) شتوالي: نرم زړي (نرمې داني) یا د زړو نه موجودیت یو په زړه پوري اقتصادي خاصیت دي چې د مېوې د استعمال جنسیت اصلاح کوي .د انارو زیاتره انواع یا حالتونه ددې خاصیت (دزړو نرموالي) څخه تر زیاتي اندازي مختلف دي .د سخت زړو جوړښت کېداي شي چې د نرم زړو ډولونو یا نوعو د ګرده افشاني په واسطه متاثره کېږي .
- د مېوې مقاومت د چاودېدو په وړاندې : دا کار زیاتره د آب و هوا ، د باغ د اداري خصوصاً د اوبو درژیم او د اوبه خور د مهال ویش پورې اړه لري او د پورته عواملو په واسطه متاثره کېږي
- د مېوې مقاومت د سوري کوونکو حشرو په وړاندې: د Moth او Butterfly مختلفې لارواوې د انارو پيژندل شوي حشرات دي چې انارو ته د پام وړ زیان اړوي. په عمومي توګه تیزاب لرونکې مېوې د خوږو مېوو په نسبت د کم زیان سره مخ کېږي.
- د حاصلاتو له راټولولو څخه وروسته د ښه کېفیت درلودل:په زیاتره هیوادونو کې د انارو ذخیره کول او انتقالول مروج دي. د حاصلاتو د غوره جنسیت ساتل او د مېوې مقاومت د حاصلاتو د ساتلو یا ذخیره کولو په زړه پورې خصوصیات دي.

د انارو د کرلو لپاره کومو شیانو ته اړتیا ده ؟

<u>تودوخه :</u>

د انارو انواع په نیمه تودو سیمو کې چې معتدله تودوخه لري ښه حاصل ورکوي او په طبعي توګه په هغو سیمو کې چې ژمې یې سوړ او اوړي یې تود وي ښه توافق کوي . انار د منفي یوولس سانتي ګراد (-11C) څخه په ټيټه تودوخه کې تر ډیره حده زیانمن کېداي شي .
د انارو بوټي لومړی پاڼې او وروسته غوټۍ کوي او د لومړۍ پاڼې څخه تر غوټۍ کولو پورې د یخ وهنې په وړاندي حساس دي
د انارو نیالګي نیمه وچ اقلیم خوښوي او د وچکالۍ په مقابل کې ډیر زیات مقاوم دي. انار په پوره لمریز موسم کې ښه حاصل ورکوي.د انارو پوټکی چې د یخ وهنې او د لمر د سوزیدو له امله زیانمن شوی وي د سپین رنګ په واسطه د رنګولو له لاري کولای شو چې د تودوخې د تغیر یعني د یخو شپو او تودو ورځو په جریان کې یې زیان راکم کړو.

<u>خاوره :</u>

بیدون د الکلي او مالګینو خاورو څخه انار په زیاترو خاورو کې کرل کېږي.همدارنګه انار په کمو الکلي خاورو کې چې pH یې ۷,۵ ته رسیږي مقاومت لري خو ولې کمې تیزابي خاوري چې pH یې د ۵,۵-۷,۵ پوري وي د انارو لپاره په زړه پوري خاورې دي . انار په ژورو او درندو ګډو خاورو کې ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل ورکوي مگر منځنۍ درنې خاورې هم د قبول وړ دي په هغه صورت کې چې ښه ذهکشي شوې وي.
انار د یو مخیز اوبه خور په مقابل کې مقاومت لري که څه هم انار معمولاً په مني کې زیات اوبه کېږي ترڅو د مېوې په سایز کې زیاتوالي راشي ولې په ژمي کې د حاصل ټولولو په وخت کې باید اوبه نشي ځکه چې په پسرلي کې د زیاتي ودي باعث گرځي. په ژورو خاورو کې انار باید په مایلو ځایونو کې وکرل شي ترڅو په خاوره کې د هوا جریان او د انارو تولید اصلاح شي. د انارو دکر لپاره سپکې او شگلنې خاورې هم استعمالیداي شي خو په دې شرط چې باغ باید ښه اوبه شي.

۳. په افغانستان کې انارپه کوموځایونو اوکوم ډولونه یي کرل کېږي؟

د قندهار ولایت انار په تاریخي لحاظ د غوره کېفیت د انارو په توگه پیژندل کېږي . د انارو زیاتره باغونه یې د ارغنداب د سیند په اوږدو کې واقع دي .په قندهار ولایت کې د انارو کلنی حاصل تقریباً ۲۰۰۰۰ مترک ټنو پورې رسي او اساسي نوعه یي قندهاري ده . په تگاب ولایت کې اساسي نوعه بیدانه ده او کلنی حاصل یي تقریباً ۴۰۰۰ مټرک ټنه دي. د افغانستان په نورو ځایونوکې هم په کم مقدار انار تولیدیږي.لوړوالی د انارو د تولید په وړاندې یو خنډ دی . په ننگرهار ولایت کې بیدانه انار په ۱۰۰۰ مترو یا لدي څخه پورته ارتفاع کې او قندهاري د ۵۵۰-۱۰۰۰مترو په لوړوالي کې تولیدیږي.

۴.د باغ پلان گوزاري:

د ډول یا نوعې غوره کول

یو بزگر باید کومه نوعه وکري او ولي ؟

معمولاًد غوره ډولونو په پیژندلو کې لاندي مشخصات استعمالیږي:

- د انارو هغه ډولونه چې گلابي او سره گلان لري عام ، په زړه پوري او تجارتي ډولونه بلل کېږي.
    - سوربخن رنگ لرونکې مېوه زیات تروشوالي ته مېلان لري.
    - سپین بخن رنگ لرونکې مېوه زیات خوږوالي ته مېلان لري.
- مېوه باید په ونه کې په یو وخت کې پخه شي ترڅو په یو وخت کې دسته بندي شي او په مېوه کې کم چاودونه رامنځته شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- غټه مېوه: که څه هم کوچني مېوې ژر پخېږي، خو د غټو مېوو لپاره په بازار کې تقاضا زیاته او هم نرخ یې تر نورو ښه وي.
- د ښه ذخیره کېدو او انتقال ځانګړتیاوي ولري.
- د زیاتو زړو په نسبت باید زیاته غوښینه برخه ولري ځکه چې کوچنیو او نرمو زړو ته ترجیح ورکول کېږي.
- ځاني القاح باید ولري.

ځاني القاح لرونکي انار (Self Compatibility):

د انارو زیاتره انواع ځاني القاح لري او د Pollinizer څخه پرته مېوه نیسي ولي د مېوې نیونه یې د Pollinizer سره اصلاح کېداي شي . که چېرې تاسي په شک کې یاست نو کولاي شي چې دوه یا له دوو څخه زیاتي نوعي وکرئ تر څو خپلمنځي غیر ځاني القاح صورت ونیسي چې د نوموړي عمل له لارې ښه تولید لاسته راځي.

زیاتوالی یا تکثیر (Propagation):

انار کېدای شي چې د نرمو او کلکو لرګو د قلمو او یا هم د تخم د لارې تکثیر شي. د نرمو لرګیو قلمې چې د وده ییز فصل په اخر کې رامنځته شوي کېدای شي چې د قوریي په بسترونو یا شنو خونو کې ریښې وباسي مګر دا د زیاتوالي یا تکثیر معیاري مېتود نه دی.
تخمونه په اسانۍ سره تیغه کوي پرته له دې چې د استراحت حالت ته لاړ شي. مګر ونې په تجارتي ډول د تخمونو د تیغونو په واسطه نه کرل کېږي ځکه چې په نوموړو نیالګیو کې چې د تخمونو په واسطه تکثیریږي د مخکېنۍ نوعي یا ډول خواص شتون نه لري.
د تخمونو څخه په لاس راغلیو نیالګیو مېوې د مختلفو خواصو لرونکې وي د بیلګې په ډول غټه مېوه په وړه مېوه جوس لرونکې په کم جوس لرونکې ،پخه سره یا ګلابي رنګه په سپینه او همدارنګه خوږه مېوه په تروشه مېوه بدلیږي. نیالګي په اسانۍ سره د کلکو لرګیو د قلمو په واسطه تکثیریږي چې د نوموړو قلمو اوږدوالی باید د ۱۵-۲۰ سانتي مترو او پنډوالي یې د پنسل یا له دې څخه لوی وي.
قلمې باید د تیر کال د فصل د ډنډرکو څخه چې د ګل غوټۍ (Bud) او پاڼي ولري واخیستل شي او یا هم نمو یا وده کوونکې لښتې د استراحت د مرحلې په اخر وخت کې مخکې لدې چې پاڼي یا ګلان وغوړوي (فروري یا مارچ) کې واخیستل شي او په تعقیم شوي خاوره کې دې عمودي کېښودل شي. په شنه خونه کې دې پورتنۍ زخه بهر طرف ته پرېښودل شي او یا هم مستقیماً دې د قوریي په بسترونو کې وکرل شي.
د انارو قلمې په اسانۍ سره ریښې کوي او په زړه پوري کلونونه (Clone) ورڅخه په لاس راځي. قلمې کېداي شي چې د قوریو په قطارونو کې د یو یا دوه کلونو لپاره پرېښودل شي. په اصلي ځاي کې د کرلو څخه مخکې د قوریي په بسترکې د قلمو یو کال پاتي کېدل کفایت کوي. کله چې قلمې د قوریي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بستر څخه انتقالیږي نو نازکې ریښې لري که چېرې محفوظ وساتل شي ښه وده کوي. په عمومي ډول د انارو تکثیر د ښاخ پیوند په وسیله کامیابه نه دي.

د موقعیت غوره کول او تیارول:

تولید د ونې په اندازې، قوت او د حاصل په توان پورې اړه لري .
د مېوو په تولیدنکو سیمو کې د ونې د اندازې محدودونکې عوامل په لاندې ډول دي.

- اقلیم :

خصوصا په کافي اندازه د باراني یا داوبخور د ابو نشتوالي او یا یخ وهنه په هغه سیمو کې چې د ژمې تودوخه یې (۵-۱۵)د رجې د سانتي ګراد وي .
کچېرې یخ وهنه مخکې د پسرلي څخه یا د غو ړیدلو په دوران کې رامنځ ته شي نو کېدای شي چې فصل له منځه ولاړ شي .

- خاوره :په ژوره او ښیرازه خاوره کې د کمزورې خاورې په پرتله وده ښه وي او محدوده نه وي .

- حاصل خیزي :د ښه تولید د لاسته راوړلو په خاطر باید سرې تطبیق شي .

د سیمې (موقیعت) غوره کول :

د انارو د کرلو لپاره ژورې او ښه زهکشي شوېشګلنې لوم خاورې چې ښه رطوبت (لنده بل) او د غذایي موادو د درلودلو ظرفیت ولري تر ټولو غوره خاوري دي . انار باید په ما لګینو (Saline) خاورو کې ونه کرل شي . په پوره ډول د لمر رڼا تقریبا د ټولې ورځې په اوږدوکې ضروري ده .
هغه ونې چې د ورځې په اوږدو کې کم تر کمه د ۷-۸ ساعتو پورې د لمر رڼا تر لاسه نکړي نو اوږدې نرۍ څانګې تولیدوي چې د لږو ګلانو او مېوو درلودونکې وي. د خاورې د داخلي زهکشۍ د معلومولو لپاره یوه ساده ازموینه تر سره کوو تر څو وکتل شي چې آیا تاسو د مېوه دارو ونو لپاره مناسب ځای غوره کړی ؟
د یو متر ژوروالي په اندازه یو تنګ سوری وکنی او د اوبو څخه یې ډک کړئ. که چېرې اوبه په څلورویشتو ساعتو کې له منځه ولاړې نو تاسي به د مېوه دارو او مغز لرونکو ونو په کرلو کې هیڅ ستونزه ونه لري . او کچېرې اوبه په ۴۸ ساعتو کې له منځه ولاړې نو خاوره د منلو وړ ده ولې څه ناڅه ستونزې رامنځ ته کوي او که چېرې اوبه وروسته د ۴۸ ساعتونو څخه په سوري کې موجودې وې نو د مېوه دارو او مغز لرونکو ونو پر ځای سبزیجات او ګلان وکرئ.

له یخ وهنې څخه ساتنه :

د پانې د ټوکېدو،دګل د غوړیدنې او د مېوې دځوانۍ په مرحله کې د یخ وهنې د خطر د کمولو په خاطر د باغ پلان جوړونه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ونې چې په ازادو ساحو کې کرل شوي او یا یخو بادونو ته مخامخ وي ډېر احتمال لري چې د یخ وهلو زیان وزغمي . ټیټې ساحې سړه او یخه هوا راټولوي نو په ټیټو ساحو کې د کرلو څخه ځان وژغوري . د جوړښتونو (ودانیو) یا دیوالونو سره نږدې په تیره بیا چې سوېل لویدیځ معرض ولري د ونو کرنه د هغوی سره نږدې د هغوي د جذب شوي حرارت څخه ګټه اخلي .

- په ټیټو ساحو کې چې شاوخوا غونډۍ یا شیلې وي یخني راټولوي نو باید چې ونې ونه کرل شي.
- دا یقیني کړئ چې ځمکه کلکه ، مرطوبه او د لمر رڼا ته مخامخ ده.
- شمال ته مخامخ اړخ کې ونې وکرئ تر څو غوړېدنه وروسته رامنځ ته شي.

د صحت مندو او روغو ونو ساتل د یخني د زیان د کمولو غوره لاره ده هغه تربیتي لارې استعمال کړئ چې په ژمي کې خوب(Dormancy) وساتي .
دا طریقې د دوبي یا منې په اخر کې د سرې د نه ورکولو او ښاخه برۍ څخه عبارت دي. غښتلې او قوي ونې امکان لري چې د یخ وهنې څخه وروسته روغې شي او کمزوري ونې چې ناروغي، د حشراتو زیان او غذایي نیمګړتیاوې لري ښایي چې د شدید زیان سره مخ شي او په تدریجي ډول بیرته روغې شي. وابنه ، هرزه ګیاه ګاني او خزلې د ورځې په جریان کې خاورې ته د حرارت د ننوتلو مخه نیسي. نو پدې ډول د شپې د پرېښودلو لپاره لږه انرژي ذخیره کېږي . د ونې شا اوخوا تر خپلې وسې پورې د خزلو ، هرزه ګیاوو او ځمکې پټونکو نباتاتو څخه پاکه وساتئ . په باغ کې د پوښونکي فصل د کرلو څخه ځان وساتئ او یا هم هغه لارښوونې چې د پوښوونکي فصل تر عنوان لاندي راغلي تعقیب کړئ.

د خاوري تیارول ، سمون او سره ورکول :

د کرلو څخه مخکې خاوره د قلبه کولو او یوم اړولو پواسطه په بشپړ ډول تیاره کړئ او د کرولو څخه مخکې ټولې ګیاوې ، یو ځایي شوي چونه ، عضوي مواد لکه پوره خوسا شوي سره یا کمپوست د خاورې څخه د ۲۰-۲۵ سانتي مترو پورې لرې کړئ. که چېرې PH د ۷ څخه ښکته وي چونه په نهه متر مربع ساحه کې د ۴,۵ کېلو ګرامو په اندازه تطبیق کړئ . له قورېې څخه د نیالګیو له راایستلو د مخه خاوره تیاره کړئ. انار معمولاً ډیرو غذایي موادو کمښت نه ښيي ، نایتروجن (N) د حاصلخیزئ په اندازه ، وده ، حاصل او د انارو په کېفیت د نورو نباتاتو په نسبت ډیر تاثیر لري. د نایتروجن مناسبه اندازه د ودې د ښه کولو او نوي کېنول شوو نیالګیو د پرمختګ لپاره ضروري ده .

د کرلو څخه مخکې د سرې ورکول : Pre-planting Fertilization :

کمپوست ، خیواني سره او شنه سره کېداي شي چې تر یو متر ژوروالي پورې وکارول شي . د نیالګي د کېنولو پر مهال د نیالګي سوري ته باید ذکر شوې سرې علاوه نشي بلکه د نیالګیو کېنولو څخه وړاندې باید استعمال شي تر څو خوسا کېدنه مخکې تر نیالګیو کېنولو رامنځته شي که نه نو د ریښو خوسا کېدل رامنځته کېږي. د نایتروجن عضوي منابع لکه یوریا باید په ژمي یا پسرلي کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تطبیق شي ترڅو تجزیه کېدل او د غذايي موادو خوشې کېدل او پرېښودل پر وخت ترسره شي. که چېرې نايتروجن تطبیق کیږي نو باید د ۲۰-۵۵کیلوګرامو پورې په یوه هکتار کې باید تطبیق شي.

د ګیاوو له منځه وړل :

ډیرې ګیاوې د انارو د نويو نیالګیو سره په کلکه سیالي کوي باید مخکې د نیالګیو له کېنولو څخه د منځه لاړې شي .

د نیالګیو کېنولو ډیزاین یا Planting design:

د انارو نیالګي د ونو او قطارونو په منځ کې د ۳-۴ او ان د ۲-۷ مترو فاصله کې کېنول کېږي چې نوموړې فاصله د باغ په انتخاب (ونې یا نیالګي) ، د باغ قوت (دخاوري کېفیت،په کافي ډول د اوبو موجودیت، نوعې او تغذیې پورې اړه لري.

که چېرته Cross-pollination ته اړتیا وي نو د Pollinizer تعداد باید چې د انارو د نوعې د تعداد سره برابر وي. که چېرته د ګرده افشانيPollinizer مېوه د کمزوري کېفیت درلودونکې وي نو یو Pollinizer د نهه اصلي مېوه ورکوونکې ونو په مقابل کې وکرئ چې فاصله یې په عادلانه ډول ترتیب شوي وي. د Pollinizer ډیر موثر ډیزاین۳x۳ متر مربع کې د نهو (۹) ونو لپاره دي چې د مرکز ونه ګرده ورکونکې (Pollinizer) وي. د نېږدې فاصلې پایلې ممکن وړې ونې وي او یا که ونې ډیرې غټېږي یو پر بل سیوري کوي چې په پایله کې د مېوې حاصل کمېږي . د انارو ونې ته که ښې اوبه او ښه سره ورکړل شي تر ۹ متر و پورې لوړیږي . که چېرې اجازه ورکړل شي چې وده وکړي لږه مېوه به تولید کړي. د انارو د ونو د ښاخونو قطر کم تر کمه تر۵ مترو پورې وده کوي. د انارو ونې په کافي فاصله کې کېنوئ تر څو د ډیرې سیالۍ مخه ونېول شي . د ونو قطار د شمال څخه د جنوب په لور جوړ کړئ چې پدې سره به رڼا مېوو ته مخامخ شي.

ستاسو ونو ته ښه یا شکل ورکول :

انار په طبعي ډول دڅوتنو یاڅو نیالګیو په درلودلو سره روزل کېږي که څه هم انارد ونو په څیر کرل کېږي. په عمومي توګه دګلدان په ښه `Vase-shaped` او یا هم د منځ خالي سیستم `Open center` په واسطه روزل کېږي ترڅو د چترۍ ټولو برخو ته په کافي اندازه رڼا ورسیږي تر څو د ګل غوټۍ جوړې شي او دښه کېفیت مېوه تولید شي.

که چېرې انارد بوټي په ښه وکرل شي . معمولاد 5-3 پورې ساقې د ودې په منظور پرېښودل کېږي . که چېرې انارپه ګڼ شکل وکرل شي نو د مېوې د کم تولید باعث ګرځي خو برعکس د ونو په ښه چې د لمر د رڼا څخه استفاده کوي د زیاتې مېوې د تولید باعث ګرځي. په یو ګڼ باغ کې د مېوې تولید کم وي او فقط د ونې په پورتنۍ برخه کې مېوې تولیدیږي ، مېوې کم رنګه وي او د پاشونکو موادو تطبیق مناسب نه بریښي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نوعې د پوره اندازې لویوالي لپاره په زړه پوري فاصله 6x5 m یا 6x4 متره ده همدارنګه د یو منځني او ټیټ قد لرونکې نوعي د کرلو لپاره مناسبه فاصله 5x3 m متره ده.
نوي قوي ښاخونه چې د تنې بهر خواته راښکاره کېږي باید په لاس لري شي دا په هغه صورت کې چې د نوي فصل په جریان کې راښکاره شي ځکه چې زیات حاصل نه ورکوي او د رڼا د داخلیدو مخه نیسي خو که چېري ونه د عمر په لحاظ یا د تولید د کموالي په اساس نویو ښاخونو ته ضرورت لري نو باید د یو ساقي پر سر یو ښاخ پریښودل شي تر څو زاړه لرګي بیا نوي شي چې ددې عمل په واسطه به تنه د 2-3 کلونو په جریان کې په مېوه تولیدونکې تنې بدله شي . هغه باغ چې په کې خلک پیدل یا پیاده ګرځي باید لوړوالی یې د 3-5 , 3 مترو په اندازه وساتل شي ولې پداسې باغ کې چې د مېوې ټولولو په وخت کې پکې زینې ته اړتیا لیدل کېږي یعني مېوه یې جګه وي باید لوړوالی یې د 5m نه زیات نه وي .
که چېري باغ قوي نه وي نو باید د ونو لوړوالي د 5m , 3-3 نه پورته پرې نښودل شي ځکه چې د باغ ساحه به ډکه نه وي او د کم تولید په وجه به ځمکه ضایع شوي وي.
ونې د ودې او دوباره تولید لپاره محدودې سرچینې او منابع لري ، که چېري ټولې سرچینې یا منابع د بدني ودې لپاره استعمال شي چې غټې ونې په لاس راشي نو د مېوې د تولید لپاره به هیڅ سرچینې یا منابع موجودې نه وي . غټې ونې ډیره مېوه نه تولیدوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. د باغ جوړول:

د قوریي ونې او دهغې کرل :

کله چې د مېوې ونې له قوریي څخه رارسیږي سم دلاسه د ونو بنډلونه خلاص کړئ تر څو زیان ویلتمل شي او د ونو عمومې حالت و څیړل شي . دا باوري کړئ چې دونو ریښې وچې نه شي . د ډیرو مېوه لرونکو ونو ریښې کله چې د قوریي څخه راځي لوڅې او خاوره ور پورې نه وي نښتي . او هغه مهال چې تاسي يې کرلو ته چمتو نه یاست نو د ونو ریشي په ختو سره وپوښئ.

Hell in پدې مانا چې تاسې یوه ژوره کنده وباسئ چې د ونې ریښې او یا د ونو بنډل په هغې کې (په مرطوبه خاوره کې) تر کرلو پوري پټ کړئ.

په لوښو کې باید نیالګي تر هغې پرېښودل شي تر څو ځمکه نه وي تیاره شوي.او همدارنګه د لوښي خاوره باید وکتل شي چې پوره وچه شوي نه وي.مخکې لدې چې په لوښي کې د کرل شوي نیالګي ریښې ماتې شي باید د ریښې يي جدا شي.

کله چې ځمکه یخ نه وي وهلي نیالګي وکرۍ . ددې کار له تر سره کولو مو باید چې هدف په لومړنیو دوه یا درې کلونو کې یوازې د یوې قوي ونې ته چې ښه شکل ولري وده ورکول وي . د انار ونو ته لږه او یا هیڅ ټرینینګ یعني روزنه نه ورکول کېږي بې له دې چې د نیالګي د کرلو پر مهال دنیالګي سر پرې شي او ټیټو سرونوته وده ورکړل شي.همدارنګه دا هم د سمون وړ دي چې ونې ته اجازه ورکړل شي تر څو د ۲-۱،۳ مترو پورې څانګې وده وکړي او په ټیټوڅانګوکې دمېوو اوځمکې دتماس څخه مخنیوي وشي.

کله او څنګه وکرل شي:

هغه مهال چې په لوښي کې کرل شوي نیالګي په خاوره کې کرل کېږي نو باید کنده ورته د لوښي د اندازې په نسبت تقریباً دوه چنده پراخه او معمولي زیاته ژوره وکېندل شي.

کندې ته باید سره علاوه نه شي او یا هم د بوټي د کرلو سره سم باید سره کندې ته اضافه نشي.

مخکې له دې چې نیالګي سره جذب کړاي شي د باغ په خاوره کې د ودې لپاره وخت ته اړتیا لري د کندې په منځ کې د خاورې یوه ټوپۍ (Mound) جوړه کړئ او د ریښو پنډوسکي په کې ځای پر ځای کړئ . په کوم ژوروالي چې نیالګي په لوښي کې وه په هم هغه ژوروالي یا لدې لږ زیات باید د ریښو پنډوسکې د باغ په خاوره کې ځای پر ځای شي .

د کندې په منځ کې ټوپې یا لوړې برخې (Mound) ته خاوره اضافه کړئ او په کراره يي وټپوئ تر هغې پورې چې د نیالګي خاوره د ځمکې سره برابره شي. کندې ته باید هیڅ ډول مواد لکه سره یا کمپوست اضافه نشي .

د لوښي څخه نیالګي ډیر په اختیاط سره لرې کړئ . که چېرې په لوښي کې د کرل شوي نیالګي ریښې په بیخ کې غیر منظمې او یو په بل کې ننوتي وي باید په هغه ځای کې قطع شي چېرته چې غیر منظم یا تاو راتاو شوي وي او که چېرې ریښې تاو راتاو شوي وي کولای شو چې جدا يې کړو او یا يي قطع کړو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چېرې د ريښو پنډوسکه کلکه غښتلې وي نو بايد د چاقو په واسطه له څو اړخونو څخه ووهل شي تر څو د ريښو خاوره سسته شي . انار بايد همغه اندازه چې په لوښو کې وو يا لدې لږ لوړ وکرل شي .
کله چې نيالګي په کنده کې کرل کېږي د ريښو د پنډوسکې ګرد چاپيرې بايد خاوره واچول شي او په احتياط سره کلک وټپول شي . کندې تـه دومره خاوره بايد اضافه شي چې د ځمکې د سطحې سره برابره يا لږه لوړه پاتې شي او لدې وروسته يې په بشپړ ډول اوبه کړئ تر څو په خاوره کې د هوا کڅوړې له منځه لاړې شي او که چېرې نيالګي يې بې ځايه شي بايد بيرته خپل حالت تـه رواړل شي او نـوره خاوره ورسره اضافه شي .
که چېرې د نيالګي ريښې لوڅې وي نو بايد په مناسبه اندازه ورتـه کنده ووېستل شي ترڅو پـه کې د ريښو سيستم ځاي پر ځاي شي . کندې يا سورې ته بايد نور اضافي مواد لکه سره او کمپوست علاوه نشي او نيالګي بايد د ځمکې د سطحي سره سم وکرل شي . زيانمنه ريښه بايد د زيانمني شوي برخې څخه شاته پرې شي . خاوره بايد د دوباره ډکون لپاره وساتل شي . د کندې نه له راايستل شوي خاوره څخه بايد تيرې ، واښه او پاتې شونې لرې شي او لوټې دې مېده شي . او کچېرې کنده ژوره وي نو بهتر خبره داده چې نيالګي د ځمکې د سطحي سره سم په کنده کې ځاي پر ځاي شي او د دوباره ډکون لپاره دې خـــاوره اســـتعمال شــي تــر څــو نيـــالګي د ځمکـــــې د ســـــطحي څخه لږ پورتـه ځاي پر ځاي شي .

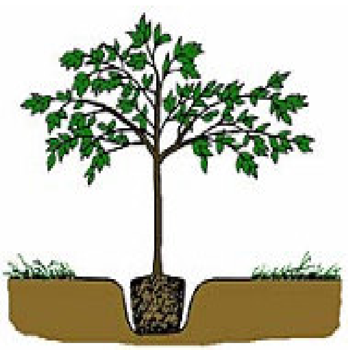

اوبه:
کله چې ونه کېنول شي ښه يې اوبه کړئ د وروستي ځل لپاره د خاورې اصلي کرښه وګورئ. کـه چېـرې ونه کېښنې دا هغه وخت دې چې ونه بيا خپل درست حالت ته وخوځول شي چې د خاورې سطحه د تنې په مقابل کې په عين حال پاتې شي په کومه سطحه کې چې نيـالګي پـه لوښې کې وه . د يـوې عمـومې قاعدې په شکل ، له دې وروسته چې خاوره نشست وکړي نو لومړی بايد ترينه غټه ريښه قطعـه شي.
د نوې کېنول شوي ونې د اوبو کولو لپاره ډنډوکې جوړ کړئ او دا يقيني کړئ چې اوبه د نيالکې د تنې نه لرې شي. ډنډوکی بايد دنيالګي د کېنولو د کندې څخه لږ پراخه وي. ددې لپاره چې ټولو ريښو تـه اوبـه ورسـيږي، د ريـښوحجم پـه نـسبي ډول خصوصاً پـه لـومړني وده ايـز فـصل کـې محـدوده سـاحه اشغالوي نو په وار وار اوبه کولوته ممکن اړتيا وي تر هغه چې ريښې ځاي په ځاي کېږي، ډنډوکې يـو وار يا دوه واره له ګرمو اوبو ډک کړئ او کله چې يخني او يـا بـاران وي دا کـار ډيـر ځلـي کـم کـړئ. پـه لوښې کې د لويې شوي ونې او يا د لوڅو ريښو ونې د ريښو پنډوسکې بايـد د اوبـو پواسطه لوند شي ځکه چې دوې د خپلې شا او خوا خاورې څخه ترکومـه چې پکې دوې وده کـوي اوبـه نـه شي ترلاسـه کولاي، په ژمي کې ډنډوکې هوار کړئ. ترڅو ونه د باران په ټولو شويو اوبوکې ونه دريږي. د ونې د تنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په یو مترکې ځمکه باید د وښو هرزه ګیاوو او داسي نورو څخه چې د ونې سره سیالي کوي پاکه وساتل شي.
د ۷،۵ څخه تر ۱۵ سانتي مترو پوري ضخیمې خزلي لکه د لرګي ټوټې او یا د وښو ټوټې د هرزه ګیاوو په کنترول او د رطوبت په ساتنه کې مرسته کوي. دا خزلي باید د تنې څخه ترڅو سانتي مترو پورې لري وساتل شي ترڅو د تاج خرابیدل (Crown Rot) د پیښیدلو رامنځته کېدل کم کړي او هم د حشراتو د پنډیدلو ځایونه له منځه لاړ شي.

که اړتیا وي ستنه ورکړئ :

تر هغې چې ونه کړه شوې نه وي ستني ته اړتیا نه لري. که چېرته ستنو ته اړتیا وي نود ونې په مقابل لوري کې د همېشني باد په مقابل کې باید عمودا ځای په ځای شي. ستنه په خاوره کې دومره ننباسي چې د ستني سر یو څو اینچه د ټیټ ترینې اصلي ځانګې څخه ښکته وي. کوږ شوې ځای باید له غوټې تقریباً ۱۵ساتني متره په اندازه لوړې وي یعنې۲/۳ یا ۱/۲ د ونې پورته برخه وي. ددې لپاره چې د غوټو پواسطه د ونې د پوستکې له خرابېدو څخه مخنیوي وشي د ربړ د ټوټو څخه ګټه واخلي. دونې شا او خوا ښه وتړې او هر یو د ستني سره ونښلوئ. غوټې باید سستي وي ،ترڅو ونه وکولای شي وخوځیږي او د ونې تنه غټه او وده وکړي.

د کېنولو پر مهال د لمر له سوځیدلو څخه ساتنه:

د نوي کېنول شوي ونې پوټکې په ډیره اساني د زیات لمر پواسطه زیانمنېدلای شي . کله چې زخمي شي نو په ډیره اسانتیا د سوري کوونکو حشراتو تر حملي لاندې راځي. د ونې د کېنولو څخه وروروسته د لمر د سوځولو د مخنیوي په خاطر د ونې پوټکې په عاجل ډول په سپین رنګ چې په اوبو رقیق شوي وي د خاوري د سطحي څخه په ټوله تنه د بیدو غوټیو (Dormant bud) په شمول رنګ کړئ .

د نویو کېنول شویو نیالګیو روزل او ښاخه بري :

د نیالګي له کرلو څخه وروسته نیالګي د 70-60 ساتني متره په اندازه باید غوڅ شي او لدې وروسته دې له 5-3 پوري متناسب اصلي شاخونو ته وده ورکړل شي چې ټیټ ترین ښاخ باید د ځمکې نه لږ تر لږه د 25-20 ساتني مترو څخه ټیټ نه وي .
ښاخونه باید د ژمي د کر په تعقیب 3/5 برخي په اوږدوالي لنډ شي او د 3-2 پوري غوټي باید په هر ښاخ کې پاتي شي . مزاحمې ځانګي او بچګي باید له منځه یوړل شي او د هر اساسي یا اصلي ښاخ په سر باید دوه یا دري ځانګي پریښودل شي.
که چېري وغواړو چې په زړه پوري ونه لاس ته رواړو باید 5-3 پوري هغه ساقي غوره شي چې قوي او نوري ساقي باید له منځه یوړل شي . په انارو کې لنډو او نیغو ښاخونو ته تر جیع ورکول کېږي ځکه چې دوي په اساني سره نه کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مېوه يې د لمر شديدو شعاوو ته مخامخ وي او همدارنګه د لمر سوزيدل د فصل په دوران کې وروسته کېږي . لمر ته ډيره مخامخ کېدنه د انارو د زړو يا دانو د په زړه پوري سور رنګ د له منځه تللو باعث ګرځي.
د انارو تنه د ودي کولو تر څنګ په سپرنګ مانند ه او منحني ډول بدليږي اود بوټيي (Bush) ته ورته خواصو له امله په اساني سره بچکي توليدوي.
او د دي دواړو خصوصياتو ترکيب ځيني وختو نه د تني سره نږدي کله کله د خاورو د سطحي څخه لاندي bulge (غونډ شکل) تشکېلوي . بايد احتياط وشي چې اوبه د bulge او د تني تر منځ غونډي نشي ځکه چې د Phytopthora د توليديدو باعث ګرځي . په عام ډول بايد پاملرنه وشي چې تنه وچه وساتل شي .
ولي د انارو ونې ښاخه بري کېږي؟

- تربيه کول يا "Training" يو قوي ساختمان ته وده او انکشاف ورکوي چې له ماتيدلو يې مخنيوی وشي او د دروند حاصل تکيه څنګه وکړي.
- تربيه کول ځوانه ونه په لږ عمرکې په حاصل راولي.

يو مهم هدف د ونې په تربيه کولو کې دادي چې د ونې ټولي سرچېني د مېوې د توليد لپاره هم استعمالېږي نه يوازي د بدني ودي لپاره. تربيه کول د ونې د اساسي ښاخه بري، د غټې مېوې د لاس ته راوړلو او د حاصل او حشراتو د کنټرول لپاره ښه بريښي. ځواني ونې د اصلي څانګو د جوړولو لپاره چې پراخه زاويي ولري ښاخه بري کېږي څانګې چې ښې فاصلي ولري د ډير حاصل د تکيه کولو توانمندي بې له ماتيدلو لري. که چېري د انارو په زړه پوري نيالګي لاسته راوړل مو هدف وي کولاي شو چې د ۳-۵ پوري ساقي چې يو شان فاصلي ولري بايد پريږدو. د زړو ونو ښاخه بري د لاندي مقاصدو لپاره ترسره کېږي :

١. دکمزوري کېفيت مېوو ورکوونکې څانګې بايد په هغه فصل کې چې وختي غوړيدنه تشوقوي کمې او يا له منځه يوړل شي او يا هم هغه ځانګې چې ناوخته غوړيږي او د کمزوري کېفيت مېوې توليدوي بايد لري شي.
٢. د څانګو ترمنځ د مناسبي فاصلي ساتل ترڅود رڼا او دواپاشي دموادو نفوذ ته اجازه ورکړل شي.
٣. د مطلوب شکل ، لوړوالي او پلنوالي ساتل.

د انارو د ونې د ښاخه بري عمومې دودونه :

- ونه د کېنولو په مهال شاخبري کړئ ترڅو تنه د ريښو سره توازن پيدا کړي.
- ځوانې ونې په سپک ډول شاخبري کړئ.
- بالغې ونې درندي ښاخه بري کړئ ، په تيره بيا هغه ونې چې لږه وده يې کړې وي قوي کېږي. د ونې چترئ (Canopy) بايدخلاصه وساتل شي ترڅو د کلني مېوې ورکونکې څانګې جوړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي. په انارو کې مېوه معمولاً د چترۍ نه بهر تشکېلېږي چې پدې ځاي کې د لمر رڼا زیاته ګټوره ده.

- هغه مهال چې د ژمي د لومړي وخت یخ او د مني ټول خطرونه تیر شي ښاخه بري وکړئ څو د پوره غوړېدني څخه د مخه چې د زخمي کېدلو او ناروغیو خطر کم وي. ځکه چې د انارو ونه ژر غوړیږي او په پایله کې ټول او یا ډیر ګلان او ځواني مېوې په وار وار یخ وژني.
- کله چې لږ او یا هیڅ حاصل نه وي درنده ښاخه بري وکړئ .
- د ونې لوړه برخه د ونې د ټیټې برخي په نسبت درنده ښاخه بري کړئ ځکه چې په سر کې ډیره بدني وده منځ ته راځي.
- ښه ښاخبري شوي څانګې تر پایه په بالغه ونه کې رنګړئ (Thin out) کړئ دا کار په پاتي څانګو کې د مېوې شکل غټ او کېفت یې ښه کوي.
- ښاخه بري لوړوالی کنترولوي چې په نتیجه کې یې حاصل په اسانۍ سره راټولیږي او د ونې مېوې نیول برقراره ساتي (لوړي ونې زیاتي مېوې نه تولیدوي).

(c) ketabton.com: The Digital Library

پە لاندې انځور کې د ونې ساختمان او تشریح کتلای شئ.

د میوه داري ونې عمومي جوړښت

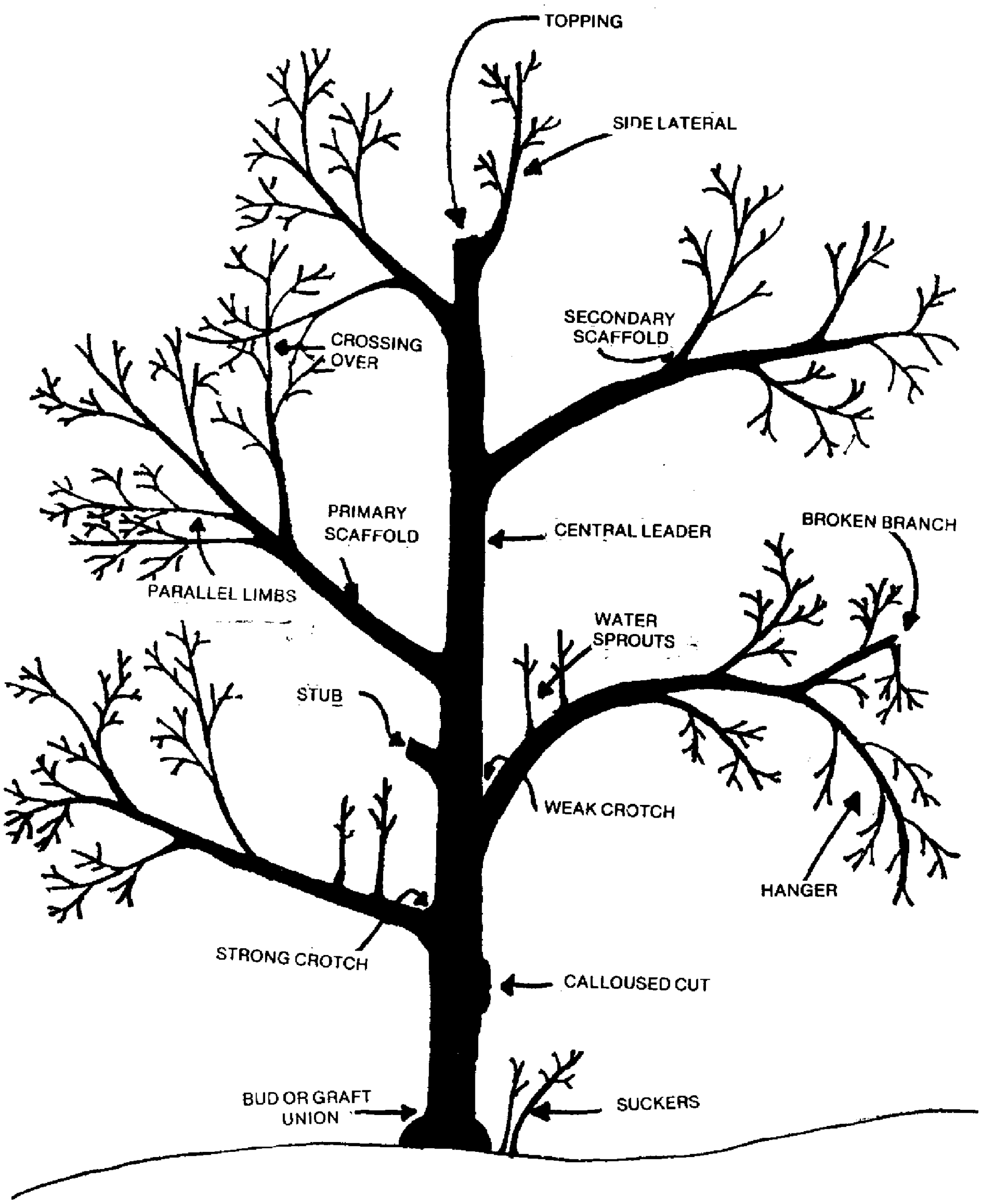

د روزنې سیستمونه (Training System):

انار کېدای شي چې د یوې ونې په شکل (معمولاً د منځ خلاص یا د ګلدان د ساختمان په شکل) او یا هم د څو ساقو لرونکو ونې په شکل چې د ۳-۵ پورې ساقې ولرې وکرل شي کوم چې د انارو طبعي مېلان دی. د ودې په لومړیو دوو کلونو کې باید انار ښاخه بري شي ترڅو وده وکړي او د ۳-۵ پورې اساسي ښاخونه رامنځته شي، که څه هم نوموړې ساقې د یو بوټي او یا که د اساسي ښاخونه په شکل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي چې یو د بل سره مساوي فاصلي ولري او د یوي ساقي څخه یي وده کړي وي.د انار بوټي د بچګیو د تولیدولو مېلان لري نو باید نوموړي بچګي له منځه ولاړ شي ځکه چې بچګي ودي ته تغیر ورکوي یعني ونه د مېوې نیونې پر ځای ودي خواته تشویقوي.
لومړي کال: په لومړي کال کې د کرپه وخت کې د نیالګي پورته برخه غوڅیږي او په دوبي کې ورڅخه بچګي لري کېږي.
دوهم کال: په دوهم کال با قاعده ښاخه بري او د بچګیو لري کول د استراحت په وروستیو کې شروع کېږي او همدارنګه اضافي بچګي په اوړي کې لري کېږي. د کر څخه وروسته د لومړي ژمې په دوران کې ښاخونه 1/3 برخي ښاخه بري کړئ. همدارنګه مزاحمې څانګي باید لرې شي او د۳-۵ پوري ښاخونه پاتي شي.
دریم کال او له هغي وروسته: کلنۍ سپکه ښاخه بري باغ مېوې نیونې ته تشویقوي. د انارو باغ دوامداره او زیاتې ښاخه برۍ ته اړتیا نه لري. د ژمې په وروستۍ برخه کې مړې او زیانمنې څانګې او همدارنګه بچګي باید د لیدو سره سم له منځه یوړل شي. درنده ښاخه بري د کم بار نیولو سبب کېږي

د ښاخه برۍ ډولونه:

د سر پرې کول (Heading یا Heading Back)او رنګړي کول(Thinningیا Thinning out) د ښاخه برۍ دوه اصلي ډولونه دي.

۱. د سر پرې کول:

د سر پرې کول هغه پرې کول دي چې په هغه کې نیالګي یوې ستهې ،اړخیزي غوټې او یا وړې اړخي څانګي ته نېږدې پرې کېږي. د قوي شاخبرۍ سره په تړاو د سر پرې کول د پري کړل شوي ځاي څخه لاندي د ګڼې ودي سبب ګرځي.

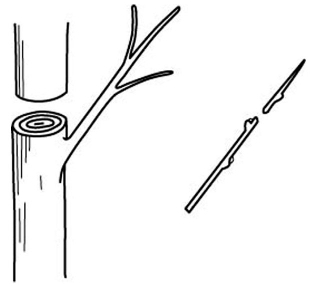

د ستهې او اړخي څانګي پري کول

۲. رنګړي کول:

د هغه اړخیز شاخ رنګړي کول دي کوم چې په لاندي برخه کې وي چېرته چې د بل اوږد ښاخ نه لنډ وي او یا ورپوري نښتی وي. د ډیرو ښاخونو لرونکی نبات رنګړي کولو ته تر بل هر بوټي ښه جوړ دی ځکه چې ډیر خلاصیږي او خپل د طبیعي ودي خاصیت ساتي او معمولاً یو واري قوي وده د پرې شوي ځاي څخه نه تولیدوي. د ونې څانګي یا پاڼې د ونې داخل خواته وده کوي ځکه چې د ونې چترۍ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیره رڼا ننوځي . په استثنايي ډول کله چې نیالګي تازه کرل کېږي شاخبري يې باید اکثرا د رنګړي کولو پواسطه ترسره شي.

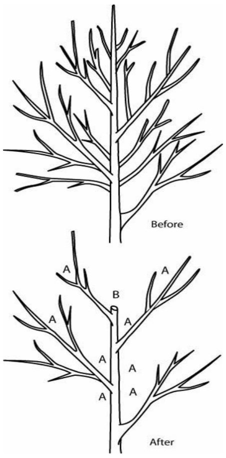

مخکې

وروسته

د B توري د سر پري کول ښايي پداسي حال کې چي د A توري د يو اړخيزو څانګو رنګړي کول ښايي.

په لومړي کال له کېنولو څخه وروسته د انارو د ونو اوبه کول:

د انارو د اوبو اړتیا د ستروسو د اوبو د اړتیا سره یوشان والی لري یعنی په کال کی د ۱۲۵-۱۵۰ سانتی مترمکعب اوبو ته اړتیا لری. په هغه سیمو کی چی په وده ایز فصل کی په کافی اندازه باران ونه لري نو باید د انارو نیالګی د ۷-۱۰ ورځو په جریان کی اوبه شی او کچېری خاوری سپکی او یا درمېانه سپکی وی نو نیالګی زیات اوبه خورته اړتیا لری ولی په درندو خاورو کی کمو اوبوته اړتیا لیدل کېږی.

په کالیفورنیا ،اسرایل اود اروپا په ځینو تولیدونکو ساحوکی د انارو باغونه ځینی وختونه په قطره یي اوبه خور یا د شیندونکی اوبه خور په شکل اوبه کېږی.

کله چی نوی نیالګی کرل کېږی نو باید د قطره یی اوبه خور یا د شیندونکی اوبه خور آلی نیالګیو ته نژدی ځای پرځای شی اویاهم دوه اوبه شیندونکی د یو نیالګی په سراستعمالوو ترڅو د نیالګی د ریښو ساحی ته په مساوی شکل اوبه ورسیږی. کله چی نیالګی وده وکړی نو باید دنیالګیو ترمنځ یو اوبـــــــــه شـــــــــیندونکی الـــــــــی تـــــــــه انتقـــــــــال شـــــــــی.

خو باید نوموړی اوبه شیندونکی د ریښو ټولو برخو ته اوبه ورسوی د لوڅو ریښو نوي کېنول شوي نیالګي د کېنولو څخه وروسته که چېرته خاوره درنده وي او ونې د خوب په لانده موسم کې کېنول شوي وي د کرلو څخه وررورسته باید یو مخیزاوبه نه شي . معمولاً په خاوره کې د ریښو د را پیدا کېدو لپاره کافي رطوبت موجود وي او په ډندونکې کې یو مخیز اوبه کول په درنو خاوروکې د هوا خالیګاوي دمنځه وړي چې غیرهوازي (anaerobic) حالت منځ ته راوړي چې کولاي شي ونې د منځه یوسي.

که چېري خاوره ریګي ،نرمه او وچه متېنه وي او نیالګي په کې کرل شوي وي د ډندونکې په شکل اوبه کېداي شي. د کافي رطوبت د ډاډمن کولو لپاره خاوره باید په مکمل ډول لمده وي مخکې له دي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونه مړاوې شي د ډیرو اوبو د مخنیوي لپاره باید اضافي اوبه لرې شي. متناوب لمدول او وچول د ریښو د ودې د اړتیا وړ اکسیجن ته اجازه ورکوي چې خاورې ته د ننه شي.
د ځوانو ونو اوبه کول د سرې ورکولو په پرتله ډېر مهم دي. ځواني ونې د ریښو یو محدود سیستم لري نو اوبه کول باید په وار وار تطبیق شي. د یوې عمومې قاعدې په ډول کله چې ونې په ۳ فوټه اونۍ بې له ۲،۵ سانتي متره بارانه په نویو کېنول شویو نیالګیو تیري شي نیالګي باید اوبه شي . اوبه کول د کلونو کلونو لپاره ضرور دي او اوبه کول په لومړني کال کې د ودې لپاره حیاتي ارزښت لري. ځواني ونې په مني کې ډېر لږ او یا کله کله اوبو ته اړتیا لري. په استثنایي ډول په ډېره شدیده وچکالۍ کې دا به ډېره ښه وي چې د خاورې رطوبت ته د وختي استراحت اجازه ورکړل شي تر څو په مني کې د رطوبت کموالي تشویق شي. د یخني او یا باراني موسم د پیل څخه وړاندې د ډنډونکې شا او خوا خاوره لرې کړي. د ځوانو ونو دپاره دا ډیره ښه ده چې په اونۍ کې دوه واري اوبه شي او د مارچ او جون په مباشتوکې مطلوبه اندازه رطوبت د خاورې په لوړه طبقه کې چېرته چې ریښې وي وساتل شي. خصوصاً د پاڼو د غټیدنې، غوړیدنې او د مېوې د غټیدنې په لړ کې د خاورې ډول چې څنګه ښه خاوره کولای شي اوبه وساتي تاثیر کوي.
د ډیرو اوبو علایم Symptoms of too much water :
د پاڼو ژړیدل چې غوړ ځیږي او د ریښو خوسا کېدل .
د ډیرو لږو اوبو علایم Symptoms of too little water :
د پانو ژړیدل او لویدل او وړې مېوې توئیدل.

۶. د باغ اداره او تنظیم **Orchard Management** :

د رسیدلي باغ پاملرنه کول

دانارو ونې دې دښه شکل او جوړښت له پاره په ژمي کې شاخه بري شي. په دې ښاخه برۍ کې دونې لوړوالی دغوښتنی وړ اندازی ته رسیدای شی. ماتی ،کړی، او مزاحمت کونکی څانګی دی لری کړل شی.
که د ونې دننه خواته د ونې مرکز خلاص پریښودل ضرورت وي نو د اوړي په موسم کې شاخه بري کولای شی چی دا اړتیا پوره کړي.

دبچګیو او سکرونو پرې کول:

هغه نوي نیالګي او یا لښتې کومې چې د تنې، ریښو او دپیوندي برخې څخه ښکته رازرغونېږي باید ټولې پرې شي او همدارنګه هغه څانګې چې د ونې یوې خواته زرغونېږي او د ونی توازن خرابوی هغه هم باید دښاخه برۍ په وخت کې پرې شی. انار د ریښو څخه دبچګیو ویستلو ته مېلان لری.
هرزه واښه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرزه وانښه زیاتره وخت په لاس سره او یا په رمبي سره ویستل کېږي، نوموړی کاردی په سرسری توګه ترسره شی ترڅو دریښو دزیان لامل ونه ګرځی.
C: دانارو ځوانو او پخو ونو ته سره ورکول: زیاته سره ورکونه دمېوې دپریوتلو لامل ګرځی.

په کلیفورنیا کې په نمونوي ډول دسرې استعمال:

نایتروجن دزیات مصرفه عناصرو دډلې څخه دښه حاصل او ودی له پاره یو اغیزمن عنصردی چې دنایتروجنی سری (امونیم نایتریت) په ډول چې زیات مشهور دی دلاس په ذریعې سره ونو ته په لومړیو دوه کلونو کې اچول کېږي چې دا مقدار دڅلورم کال پوری زیاتیږی.ددریم کال په شروع کې دې دغه سره دباغداری دتراکتور او یا شیندونکی ماشین په وسیله وپاشل شی.
په لاندی جدول کې د خالص نایتروجن اندازه دکېلو ګرام له مخی او یا د امونیم نایتریت ۳۳٪ سرې اندازه یو هکتار باغ ته سفارش شویده په هغه صورت کې چې په یو هکتار باغ کې ۳۳۱ ونې کرل شوې وي:

عمر	خالص نایترجن کېلوګرام	امونیم نایتریت کېلوګرام
لومړی کال	19	57.6
دوهم کال	30.5	92.4
دریم کال	50.5	153
څلورم کال او دهغی څخه وروسته	114	345.5

دا کېدای شي چې په منی او یا ژمی کې په یو ځل سره استعمال شی. په سپکو خاورو کې یې په وقفه ایې ډول استعمال اړین دی ، لومړی ځل دی د منی په وروستیو کې استعمال شی اوپاتی برخه دی په پسرلی کې.
په زیاته اندازه نایتروجن او ناوخته دسرې استعمال کولای شې چې دمېوی پخیدنه او رنګ وځنډوی.
ځینو څېړنو ښودلې ده چې دزیات نایتروجن استعمال دونی د بدنې ودې او دکمې مېوې تشکېل رامنځته کړی دی. نایترجن کېدای شې چې په مختلفو شکلونو سره استعمال شی:
دامونیم نایتریت (۳۳-۰-۰) ، امونیم سلفیت (۲۱-۰-۰) کوم چې عامه سره ده، یوریا (۴۶-۰-۰) کوم چې دنایتروجن غوره سرچینه ده.
که چېری دخاوری PH د 6.5 څخه پورته وی، دامونیم سلفیت سرې (۲۱-۰-۰) دنایتروجنی سرو دسرچېنی په توګه کوم چې دخاوری دتیزابیت سره مرسته کوی استعمالیږي. که چېری دخاوری ph د 6.5 اویا ښکته وو نو د نایتروجن بله منبع دې استعمال شی. که چېری یی PH د 7.5 څخه لوړ وی، نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفاسفورس سرې دې نه استعمالېږي. په عمومي ډول سره القلی خاورې دانارو د روزلو له پاره مناسبی نه دي.

سرې دي په شيندل شوي ډول سره د نيالگی د څانگو دپراخوالی په امتداد سره واچول شی. دسری داستعمال له امله دسوزيدو دمخنيو په خاطر دی کېمپاوی سری د ونی دتنی څخه ۲۰ سانتی متره لری واچول شی.

دسری داستعمال څخه وروسته دی اوبه خور ترسره شی ترڅو استعمال شوی نايتروجن دريښو طبقی ته ورسيږی. دغذايي موادو او اوبو د رقابت دمخنيوی په خاطر بايد دخاوری سطحه لوڅه شی چې د سطحی خيشاوی، دگياه وژونکو په استعمال او عضوی ملچ سره هرزه بوټي لری شی.

دسری زياته اندازه بايد استعمال نه شی، دنايتروجن زيات استعمال د څانگو دزياتی ودی ، ناوخته مېوه نيونی، کمزوری رنگ او خوند ، دمېوی ناوخته پخيدنه، او هم امکان شته چې دژمی يخ د ونی د زخمونو دحساسيت لامل وگرځی. همدارنگه دنايتروجن ناوخته او وروسته استعمال يعنی د جولايی د نيمايی څخه وروسته استعمال په ژمي کې ونې له استراحت څخه وباسي.

داسې شواهد او ارقام وجود نه لري چې وښايی د فاسفورس او پوتاشيم استعمال په انارو کې د ونې وده او يا دمېوې جنسيت ښه کړی.په زياتره وختونو کې د جستو Zn کمښت په انارو کې ليدل کېږی، دغه ستونزه په ژمي او يا دپسرلي په سرکې په پاڼو باندې د جستو د پاشلو په اساس حل کېدای شي.

نايتروجن N او جست Zn په نمونوي ډول دانارو له پاره يوازيني سرې دي. نايتروجن د زيات مصرفه Macronutrients ، او جست Zn دکم مصرفه عناصرو دډلی څخه دی کوم چې په ډير کم مقدار سره په ونه کې دکمښت دنښو دليدلو څخه وروسته استعماليږی.

په انارو کې دسرو داستعمال عمليی دنورو انارو توليدونکو هيوادونو څخه:

اسرايل Israel: په کال کې د يوهکتار باغ لپاره د 200-300 kg پورې سره استعمالوي، پوتاشيم هم په همدی اندازه سره د K2O په شکل سره استعماليږی. حيوانی سری په نمونوي ډول سره استعمال نه لري.

هسپانيه Spain: دسری استعمال تر هغه پوری نه سفارش کېږی ترڅو چې په پاڼو کې دکمښت نښی ونه ليدل شی، دسری استعمال دسری په وسيله د ککړتيا څخه دمخنيوی په خاطر محدود شوی دی نو په دی اساس دسرو داستعمال زياته اندازه په لاندی ډول ښودل شويده:

لاندی اندازه بايد زياته نه شی:

۱۱۰ واحده نايتروجن، ۸۴ واحده فاسفورس، ۲۳۴ واحده پوتاشيم او ۲۵ واحده مگنېشيم دې د سيلابی اوبه خور په صورت کې استعمال شی. په قطره يې اوبه خور کې د زغم اعظمی حد ۸۵ واحده نايتروجن، ۶۷ واحده فاسفورس، ۱۸۷ پوتاشيم او ۲۰ واحده مگنېشيم دی.که چېری دعضوی سری هره اندازه استعماليږی بايد دنايتروجن د زغم لوړه اندازه دپورته ښودل شوی اندازی څخه معالومه کړل شی.

که چېری سيلابی اوبه خور سيستم په کار اچول شوی وي نو دنايتروجن اندازه دې په لاندی ډول سره په مېاشتو تقسيم کړل شی کوم چې لومړی ځل اوبه خور دغوټيو دماتيدلو سره سم شروع کېږی:

مېاشت دسری اندازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مارچ	۵٪
اپریل	۲۵٪
می	۲۵٪
جون	۲۰٪
جولای	۱۵٪
اگست	۱۰٪

دعناصرو دکمښت د نښنو پیژندل:

په انارو کې دنایتروجن او جستو دکمښت نښې زیاتره وخت د ونو په پاڼو او کله کله په مېوو، عمومي وده او یا په لښتو کې لیدل کېږي. چې دا په نمونوي ډول سره هغه نښې دي چې انار یې ښیي.

که چېرې نایتروجن کم وي، دمېوو د ونو زړې ښکتنۍ پاڼې کېدای شي چې زیړې شي، نهایي ځانګو وده کمېږي، ونه دمېوې دحاصل څخه غورزیږي او یا یې حاصل کمېږي.که چېرې نایتروجن زیات شي ، بدنې وده کېدای شي چې تیزه شنه شي، خو دمېوې تشکېل کېدای شي چې کم شي او دمېوې پخیدنه د عادي حال څخه ۷۱۰ ورځو پورې ځنډیږي. نو باید هر یو ددواړو پورته حالتونو څخه دنایتروجن کمښت او هم دهغې ډیرښت رامنځته نه شي.

دنوې ودې زیړې پاڼې تل داوسپنې او جستو دکمښت ښکاروندویي کوي او په شدیدو حالتونو کې دونې داخلي برخه کېدای شي چې زیړه شي.

دجستو Zn دکمښت نښې په پسرلي کې زیاتې روښانه معالومېږي، ونې پاڼې او ګلان وروسته غوړوي، پاڼې کوچنۍ او کله کله د رګونو ترمنځ زیړوالی ښایي پاڼې یې تاوې شوې وي.ځینی وختونه د بندونو ترمنځ فاصله یې کمه وي، وروسته بیا په راتلونکې وده کې نوی وده نوموړې نښې پټوي.

دجستو کمښت په تیزه وده کونکو ځوانو ونو او په الکلي خاورو کې په کرل شویو نیالګیو کې زیات لیدل کېږي همدارنګه ددوبی په نیمایې کې په ځوانو ونو کې هم لیدل کېږي. په خاورو کې دجستو استعمال غیر اقتصادي عمل دی ځکه چې په ریښو کې زیات جذبیدونکی نه دی اوهم په نباتاتو کې یوغیرمتحرک عنصر دی. دجستو دکمښت دمخینوی کامیابه لاره په پاڼو باندې د زنک سلفیت (طبعي زنک 52%) یا دجستو 14% کلیتونو استعمال دی. نوموړی استعمال د وده ایز موسم په هر وخت کې ترسره کېدای شي خو کېدای شي چې دپاڼې دسوزیدو لامل وګرځي. دجستو استعمال دحاصل د ټولولو څخه وروسته او داستراحت په مرحله کې ډیر غوره دی، په عمومي ډول، په پاڼو باندې د یو ځل شنیدنی له پاره محلول بایدپه یو هکتار کې د 2.2-1 کېلو ګرام اساسي جستو درلودونکی وي.

په لاندې شکلونو کې د جستو د کمښت نښې په انارو کې نه بلکې دانارو دکمښت نښې له دې سره ورته والی لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کی وی فروټ کې دجستو دکمښت نښه

دشفتالو په پاڼو کې دنایتروجن دکمښت نښه

E. اوبه خور:

دمېوې د نیونې او تشکېل له پاره منظم ډول اوبه خور ضروري دی. دخاوری یوشان رطوبت د ونی دقوت دساتلو، حاصل ورکونی او دمېوی دسایز له پاره ضروری دی. په لومړی کال کې دکرل شویو نیالګیو دریښو دښه تشکېل له پاره مناسبی اوبه ورکول مهم دی. اوبه خوردی د وده ایز فصل دشروع څخه په پسرلی کې شروع او دحاصل داخستنی څخه وروسته وخت پوری دوام کوی.

دسطحي اوبه خور څخه دی ډډه وشی، مکرر سپک اوبه خور سطحي ريښې تشويقوی کوم چې دريښی د ورستيدنی د پيداکېدو لامل ګرځی او په تنه او ريښو باندی يرغل کوی او ونه وژنی.

کم تکراری او ژور اوبه خور غوره دی. ونی دی په ژور لوندوالی سره په هرو ۷-۱۰ ورځو په وقفه کې اوبه شی خو دا په موسم او هوا پوری تړلی پروسه ده.

په پخو باغونو کې داوبه خور اندازه په اقليم او خاوری پوری اړه لری. دعمومی قاعدی له مخی دی په پسرلی کې 15m3 د ورځی له پلوه يوهکتار باغ ته (سره ددی چې اوبه خور شايد هفته وار شکل سره وی،خو پورته اندازه د ورځی په بنياد سره اوسط دی).پورته ورځنۍ اندازه دی تر 350 m3 پوری ديوه هکتارباغ له پاره ددوبی په موسم کې دحاصل اخستلو تر وخته زياته کړل شی.ديوه موسم له پاره به داوبو ټوله اندازه 6000m3 په يو هکتار اوسی سره د بارانه کوم چې په يوه موسم کې 4500m3 په يوه هکتارکې اوري،که چېری باران کم اوري نو دباران داندازې په تناسب سره دی ورسره اوبه زياتی شی ترڅو دباران اوبه پوره کړی.

کم اوبه خور به دمېوی خراب سايز، دمېوی دزياتی غورزيدنی، فشار لاندی ونو او کېدای شی چې دراتلونکی ګل کونی اندازه کمه کړی.

دحاصل دټولونی څخه وروسته دی کم اوبه خور ترسره شی. دژمی اوبه خور څخه دی ډډه وشی لکه دحاصل داخستلو په وخت کې چې د درون‌د اوبه خور. که غواړئ چې دمېوی اندازې ته انکشاف ورکړئ نو کله کله دی په ژمی کې اوبه خور صورت ونېسی. ددی څخه وروسته اوبه خور به د سپر داوږديدلو، بدنی ودی او په پسرلی کې دغيرمېوه لرونکی ودی لامل وګرځی.

سطحي اوبه کول دقلبي (سپاري) په ليکه او يو مخيزاوبه كول (Gravity Flow): د قلبي يا سپاري ليکې بايدد اوبو څخه ډکې شي .ددي دپاره چې د ريښو ټول سيستم ته اوبه ورسيږي او بيا اوبه تري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ويستل شي.غاړي کېداي شي ددي دپاره چې اوبه ديوې څخه تردوه ورځو پوري دکافي جذب لپاره وساتل شي.او څنډې يا غاړې تر راتلونکې اوبه کولو پوري بايد لرې شي.

د خاوري پر بنياد د مهال ويش مېتودونه (څنګه پوه شو چې څه وخت اوبه ولګوو):

اوبه لګول بايد هغه وخت ترسره شي چې 50% اوبه له خاوري څخه جذب شوي وي.په خاوره کې د اوبو د محتوياتود معلومولو لپاره يو رمبې، بېلچه او ياد خاوري نل را واخلئ اود 20 څخه 40ساتني پوري وکنئ. هغه خاوره چې تقريباً 50 فيصده اوبه ولري په لاندي ډول احساسيږي:

پولي لرونکي يو مخيز اوبه خور

څوان باغ د يو مخيز اوبه خور لاندي

د خاوري جوړښت : Soil Texture

ځير يا coarse جوړښت: تقريباً وچ ښکاره کېږي چې پنډوسکې جوړوي او خپل شکل نه شي ساتلی.

ښه ګډه خاوره Loamy :

پنډوسکې جوړوي چې څه نا څه د قالب کېدلو وړ دي او کله چې د لاس په ګوتو کېکاږل شي يو نازکه فيته جوړوي رنګ ئې هم تياره وي .

کلی خاوره Clay soil :

يو دا چې ښه پنډوسکې جوړوي او د يو اينچ يا تر هغه زياته يوه فيته جوړوي ، تياره رنګ لري او يو څه چسپناکه هم لري.

واښه او پاڼي (Mulch) د مېووځوانو ونو ته ګټوري دي .واښه او پاڼي يا نباتي پاتي شوني لکه توئي شوي پاڼي، د ونې پوټکي ، د وښو توټې، واښه ، د اري بوره په خاوري کې رطوبت ساتي ، دخاوري بې حده حرارت معتدل ګرځوي ،او دهرزه ګياو څخه د رقابت په کمولوکې مرسته کوي .د Mulch جوړولو دپاره واښه او پاڼي د 10 څخه تر15ساتني مترو پوري ژوراود تنې څخه څو اينچه وړاندي دخاورو لاندي کېږي.د منې په سرکې دا واښه او پاڼي لرې کېږي.داکار ريښوته اجازه ورکوي چې پوه شي حرارت سړيږي او ژمې راتلونکی دی.نو ونه په فزيالوژيکي ډول ژمې ته په چمتوکېدو پيل کوي.دځلو يا وښو لرې کېدل همدارنګه د موږکانو او نورو خوړونکې حيواناتو د پټيدلو او په ژمې کې د ونې د پوټکي له ژولو مخنيوي کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مېوې رنګړي کول:

کله چې ټول عوامل مساعد او غوره وي هغه مهال بیا ونه کولای شي چې ښه ډیره مېوه وکړي. په ونه کې د حده زیاته مېوه ممکن ونه کمزوري کړي او لړي غوټې وکړي چې پایله یې د راتلونکې فصل لپاره د حاصل کموالي دي. دروند حاصل کولای شي د کوچني شکل او کمزوري کېفیت د مېوې پایله شي. ددي ستونزو د مخنیوي لپاره د ګل د غوړېدني څخه دوه یا دري اونې وروسته رنګړي کول وکړئ. د حشراتو یا ناروغي پواسطه زخمي شوي مېوې لومړي لرې کړي او د توصیه شوي فاصلي اوسط تعقیب کړئ. مېوه باید د ۷-۱۰ سانتي مترو پوري په هره څانګه کې یو دبل څخه لرې شي چې وړي څانګي یوازي یوه یا دوه مېوې ولري. رنګړي کول باید داسي وشي چې د څانګي په اساس یا بیخ کې کمه او د څانګي څوکې ته نېږدې زیاته ترسره شي ترڅو د څانګي په سرکې د ډیري مېوې له کبله د قاتیدلو او ماتیدلو څخه څخه مخنیوی وشي او یا هم د مېوې رنګړي کول دفصل په اخر کې څانګي دلمر وړانګو ته مخامخ کوي او د قات کېدلو څخه یې ساتي. هغه مېوې چې د جون د مپاشتي څخه وروسته رامنځته کېږي باید له منځه یوړل شي ځکه چې نوموړي مېوې معمولاً په بشپړ ډول نه پخیږي.

دنیالګیو د ځوانۍ په جریان کې (۲-۵) کالو پوري دکلکو مېوو غورځیدل غیر معمول نه دي.

د مېوو غورځیدل په زراعتي عملیاتو لکه د زیاتي سري او اوبه خور استعمال پوري اړه لري هغه مهال چې وده زیاتوي. ځواني ونې باید د فشار لاندي شرایطو کې ونه کرل شي.

د رسېدلي عمر ونې د ځوانو ونو په نسبت د زیاتو مېوو د نیولو توان لري همدارنګه د مېوې رنګړي کول د مېوو د غورځیدو کچه کموي ځکه چې ونې د زیاتو غذایي موادو دتولیدولو او د زیاتو مېوو په نسبت د رنګړي شوو مېوو دساتلو زیات توان لري.

۷. د انارو غټې ناروغۍ ، حشرات او د هغوی کنټرول:

انار ځیني ګډوډۍ، ناروغۍ او حشرات لري، دهیواد په کچه په انارو کې لاندي حشرات او ناروغۍ پیدا کېږي.

په انارو کې ګډوډۍ او د هغوي کنترول.

- د مېوې چاودیدل: باید په منظم ډول اوبه خور وشي. زیاته وچه خاوره د لندي خاوري په نسبت د مېوو د چاودیدلو ناروغي راټیټوي.
- د باران او دلمر د ښکاره کېدو څخه وروسته د مېوې چاودیدل.
- د لمر پواسطه د مېوې سوځیدل: د کافي سري ورکولو، په بنیادي توګه د نایتروجن استعمال او د قوي ښاخه برۍ په واسطه د پاڼو ښه پوښ باید وساتل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د تني یا ریښې ورستیدنه: باید د ذهکشي ښه سیستم وساتل شي تر څو له دغې ستونزې سره مخ نه شي.
- د ښاخونو په وسیله د مېوو ګریدل: مزاحمې څانګې باید لرې شي او د مېوو تر منځ باید مناسبه فاصله وساتل شي ترڅو دغه عمل صورت و نه نیسي.
- د پوټکې توریدل: معمولاً په ذخیره خانو کې دغه عمل په خامو میوو باندې وده کوي. نو باید پخې مېوې راټولې شي او پاکې وساتل شي.

په انارو کې پیداکېدونکې حشرې او د هغوي کنترول(نوموړې حشرې د نورو مېوه لرونکو ونو د حشرو په څیر تداوي کېږي): په کالیفورنیا کې فقط سپږۍ او چنجې عام حشرات دي همدارنګه په یاد شوي هېواد کې سپږۍ او چېنجې یوازیني معمول حشرات دي.

Leaf Footed Plant Bugs :نوموړي حشرات چې علمې نوم یې leptoglossus sp دی په زیانمن ډول په انارو باندي راټولیږي خصوصاً په هغه وخت کې چې انار په منځ وچوي. خو بیا هم د نوموړو حشرو زیان تر هغه وخته کم وي ترڅو چې تیزابي مواد له چاودلي برخي څخه څخیږي. تر هغه چې تیزابي مواد څخیږي نوموړي حشرات د ژیړې برخې (albedo) د سوري کولو په لټه کې وي مګر نه د داخلي برخې(aril). خوبیاهم ځیني وختونه دوهمې وېروسي پتوجنونه Alternaria او Botrytis په نوموړو سوریو کې راټولیږي. چې د Bacillus thuringiensis او د Leaf Footed Plant Bugs په وړاندې موثر نه دي. خوشبختانه نوموړي حشرې سیمه ایزې او له باغ څخه لرې نه خوریدونکې حشرې دي یعنې نشي کولای چې نږدې باغ مصاب کړي.

اداره: نوموړي حشرې په باغ کې د فصل په اخر(اګست او سپتمبر) کې معمولاً نه تر سترګو کېږي.خو که چېرې دوي په همدې باغ یا بل نیږدې باغ کې ژمې تیر کړي نوکېدای شي مخکې تر سترګو شي. زیاتره کلونه د Leaf Footed bug حشراتو نفوس د طبعي مړیني یعنې د لوړ حرارت پرازیتې هګۍ و(Gryon pennsylvanicum) په وسیله تداوي شوي دي. په هر ترتیب نوموړي طبعي کنترول په هغه وخت کې چې د ژمې تیرونکو حشرو زیات نفوس وجود ولري د اعتبار وړ نه دي. نوموړي کنترول د پسرلي په وخت کې چې پرازیتې هګۍ فقط بالغ حشرات متاثره کوي په خصوصي ډول د اعتبار وړ دي . دا هغه ژمې تیروونکې بالغ حشرات دي چې د زیات زیان باعث ګرځي.هیڅ ډول کرنیز کنترول تر اوسه نه دي پیژندل شوي چې د leaffooted bug یا د دې د زیان په وړاندې چې په پیسته کې رامنځ ته کېږي موثر تمام شي. خو بیا هم ځیني کرنیزي تداوۍ لکه د باغ څخه د پاتې شونو ټولول کولای شي چې د ژمې تیروونکو حشرو په نفوس کې کمښت رامنځته کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپړۍ یا Aphids:

د سپړیو لږ تعداد د تشویش وړ نه دي، او د سپړیو ډیر نفوس د تاویدلو ، ژیړیدلو او د پاڼو دڅانګو د بي ډوله کولو سبب ګرځي او دوي همدا رنګه کولاي شي د یوي چسپناکې مادي چې د شاتو شبنم ورته وایي د تولید سبب وګرځي چې وروسته د Sooty Mold فنګس د ودي سبب ګرځي کومه چې مېوه زیانمنه کوي.

اداره یا Management :

په لومړي سرکې د حشراتو ضد دواګاني استعمال کړئ .کله چې د سپړو تعداد زیات وي او دوي د پاڼو په تاوولو او بي ډوله کولو پیل وکړي ډیر وخت دا کار ستونزمن وي چې دوي کنترول شي ځکه چې تاو شوي پاڼي سپړیو ته د حشراتو ضد دواګانو او طبعي دښمنانو په مقابل کې پناه ورکوي. چېرته چې د سپړیو نفوس په څو تاو شوو پاڼو یا نوو څانګو ځاي په ځاي کېږي نو په دي حالت کې ښه کنټرول ددي څانګو پري کول دي. په غټو ونوکې ځیني سپړۍ د ونې د ضخیمې چترۍ په دننه کې ښیرازه کېږي . ددي ساحو پري کول د سپړیو لپاره لږ مناسب دي، ساحه د هرزه ګیاو څخه چې سپړۍ ساتي پاکه وساتۍ . د نایتروجني سرو ډیره اندازه د سپړیو د بیا پیداکېدو لپاره ډیره په زړه پوري ده. د اړتیا څخه زیات نایتروجن مه استعمالوئ. حشره وژونکې صابون ، د نیم غوړ ، عالي او یا عالي ته ورته پارافیني ډوله تیل د سپړیو موقت کنټرول کولاي شي که چېرته په ټولو پاڼو استعمال شي. د پوره پوښښ لپاره د پورته موادو سره په ډیري اندازي اوبه وشیندئ او د پاڼي لاندي او باندي برخي خپل هدف وګرځوئ. پورته مواد سپړۍ په همغه ورځ چې دوا پاشي شوې وي وژني نو ځکه باید تکرار شي.

سپړۍ Mites:

سپړۍ عموما د جسم د پلن والي او هواروالي او د مخکنیو پښو د اوږدوالي څخه پیژندل کېږي ځواني سپړۍ په مختلفو رنګونو کې لیدل کېږي کېداي شي داغونه او خاپونه ولري او هم کېداي شي چې خاپونه ونه لري. سپړۍ د ژمي په موسم کې منډوکو او وړو څانګو کې هګۍ اچوي نوموړي هګۍ وروسته د پسرلي په موسم کې چوي او د سپړۍ بچې ورڅخه بهر ته راوځي . سمدواره د راوتلو وروسته پاڼو سره تماس نیسي چېرته چې خپله غذا په اساني لاس ته رواړۍ شي سپړۍ د پاڼي د حجراتو څخه خپله غذا لاس ته رواړي کله چې پاڼي په داسي شکل سره تخریب شي د ونې د ژوند کچه راټیټېږي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم ورسره د مېوې په سایز بده اغیزه پرېوځي او یې مېوه اغیزمنه کېږي .هغه پاڼي چې د سپږۍ (Mites) په ذریعه متضرره شوي وي علایم یې دا دي چې د پاڼې شکل به یې خال ،خال نصواري رنګه وي. هغه ونې چې د مقاومت قوه یي کمه وي د سپږیو زیات نفوس ته زمېنه برابریږي چې په پاڼو کې تخریبي عمل تر سره کړي ،خو باید دا په یاد ولرو چې د سپږیو زیات تعداد دوه عمده مشکلات رامنځ ته کوي . تقریبا د پاڼو ټول کلوروفیل (Chlorophyll) د منځه وړي او بل دا چې رنګ به یې په زیړ بخن شکل بدل شي . بعضي حشره وژونکې کوم چې د نورو افاتو د مخنیوي په منظور استعمالیږي کله کله ددي سبب کېږي چې په ناڅاپي ډول د سپږیوتعداد زیات کړي.

د سپږیو اداره او کنټرول: کله نا کله سپږۍ په طبعي شکل سره د نورو حشرو په زریعه کنټرول کېداي شي خو په عمومي ډول کنټرول ددي سبب ګرځي چې اکثره سپږۍ اوړي ته پاتي شي او کاملا د منځه نه ځي. په ژمي کې د Dormant oile استعمال کوم چې یو بیولوژکي کنترول دي د Mites سپږۍ د کنترول یوه لار ده خو ددي په زریعه کېداي شي چې پرته له سپږۍ نوري حشري هم ووژل شي کچېره د 20 فیصده څخه د سپږۍ هګۍ زیاتي وي

پدي وخت کې یې باید د مخنیوي لپاره د استراحتي سپرۍ د تیل په لوړه کچه استعمال شي. دي سره کېداي شي چې یو حشره وژونکې هم ورعلاوه شي تر څو د نورو افاتو او حشرو مخنیوي ورسره هم وشي په اکثره باغونو کې د اوړي او پسرلي په موسم کې د Miticides استعمالول غوره دي . خو دا په هغه صورت کې چې سپږیو د خاښونو پاڼي نهایي متضرره کړي وي. Dusting sulfur دوه ځلي یعني دپسرلي په اخروخت کې (May) او د اوړي په لومړي وخت (June) کې استعمالیداي شي.

چېنجي Worms :

مختلف چېنجي د هر څه خوړونکو (Omnivorous)په شمول د پاڼو څخه غذایي مواد لاس ته راوړي ځیني وختونه په ونو کې چې کومې مېوې دي هغه هم ددي چېنجیو په زریعه د حملې لاندي نیول کېږي . هغه مېوې چې د چېنجیو په زریعه متضرره شوي وي کېداي شي چې د ونې څخه په ځمکه وغورځیږي دا ځکه چې هغه نهایي تخریب شوي دي ولې کمې تخریب شوي مېوې اکثره په ونو کې پاتي کېږي او خصوصیات به یې دا وي چې ژیړ رنګ به لري ، زخمې زخمې به وي او سطحه به یې زیږه وي . او با لاخره مېوه به یې یوه تغیر شوي اوله اصلي رنګ څخه اوښتې او بد شکله وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چینجي اداره او مخنیوي:

څرنګه چې چینجي مختلف مراحل لري خو د لاروا په مرحله کې یې د مخنیوي لپاره د (Bacillas thuringiesnsis) په نوم تولید شوې دوا چې په عام بازار کې هم خرڅېږي ډېره اغېزمنه ده.
څرنګه چې دا دوا ډېره مشهوره او عامه ده نو د ډېرو حشراتو د منځه تګ لپاره مناسب او په زړه پوری علاج دی او ددې تر څنګ یې بله خوبي داده چې دګټورو حشراتو ، مرغانو ، او انسانانو لپاره هیڅ نوعه ضرر نه رسوي.
کله چې نوموړې Bacillas thuringiensis استعمال شي نو Leaf rollers خپله غذا څو ساعته وروسته بندوي . او وروسته له څو ورځو مړه کېږي او له منځه ځي یوه بله نوعه سپری د Thoroug spray په نامه هم شتون لري چې دا هم د کنترول لپاره ډېره موثره ده خو دا د هغه leaf roller لپاره استعمالیږي چې د لاروا په مرحله کې او کوچني وي یعني حد اقل ۱ سانتي متر نه باید اوږده نه وي . او د نهایي ضرورت استعمال یې د یو ځل څخه زیات دي د ځینو حشراتو له منځه تګ په خاطر باید (Pesticides) استعمال شي خو ځیني داسي (Pesticides) هم شته چې مفیدي حشري هم وژني لکه د شاتو مچې او Lace Wings ...

د انارو ناروغۍ، علایم او اداره کول :

ځني ناروغۍ دي چې هم په خامو انارو او هم په پخو انارو کې رامنځ ته کېږي لکه (Alternaria, Botrytis, fruit rots , surface mold) خو Fruit rots اکثره په پخو مېوو کې رامنځ ته کېږي . خصوصا هغه وخت کې کله چې دوه مېوې یو بل سره ولګیږي او زده شي . دا ډیر زر په تورو داغونو بدلیږي . انفکشن معمولا په یخي هوا ، باراني پسرلي او اوړي کې صورت نیسي په داسي حالت کې چې مېوه کېداي شي خړېخنه شي او ساحه پتوجن ونېسي. دا کارپه هغه صورت کې کېداي شي چې د انارو مېوه وچوي او داني یي لوځي شي دغه پتو جنسونه اکثره د دوهمي پتوجن په حیث وروسته د لوځوالي او د Albedo د سوري کېدو څخه پر مختګ کوي او مخ ته ځي . د حاصل راټولولو وخت کې بایدډیر دقت وشي او باید څومره چې امکان لري زر اداره شي که په باغ کې دوړي او خاوري موجودي وي نو د ګرد سره سپورونه خپریږي فلهذا مېوې باید په یو خاص ځاي کې ټولې کړاي شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د حاصل راټولول او سنبالول:

د انارو پخوالي: هغه انار چې د حاصل راټولولو وړ وي معمولاً په دوهمې یا دریمې پاڼو کې تولیدیږي یعني یو کال د کرلو څخه وروسته د انارو مېوې هغه وخت پیک Pick کېداي شي کله چې رنګ یې تیاره سور شي.
د انارو مېوې د ګل د پراخوالي له وجې په مختلفو مراحلو کې ثمر ته رسیږي . هغه حاصل چې کېفیت یې نهایي ښه وي او زمونږد تقاضا وړ وي هغه په شپږمه پاڼه کې لاس ته راځي یعني د کرلو څخه شپږ کاله وروسته . له یو هکتار (Hectare) ځمکې څخه کېداي شي چې شپږ ټنه انار لاس ته راشي .

د حاصل د راټولولو لارې چارې: هغه انار چې تازه په تازه استهلاک کېږي او یا هم پروسس ته نه وړاندې کېږي په ډېر احتیاط سره د لاس په واسطه پیک کېږي ،ځکه چې دا شونې ده که د انارو خارجي پوټکې زخمې یا وګرول شي او یا هم داغي او عیبي شي د هغې په وجه د انارو د مېوې داخلي برخې ته زیان ورسیږي او که زیان هم ور و نه رسي خو دا باید په یاد ولرو چې د زکر شوو ستونزو سره د انارو د مېوې اهمېت په تجارتي لحاظ مخ په ښکته ځي. هغه کسان چې د انارو د مېوې د راټولولو سره سر وکار لري باید مېوې ډېرې ژورې راونه شکوي . او نه ډیرې رغې . کله چې د انارو مېوې د باغ څخه راټولې شي باید له تیره ښاخونو څخه پاکې شي او په ډېر احتیاط سره په کریټونو کې ځاي پر ځاي شي تر څو د زخمې کېدو مخنیوي یې وشي.

د انارو د مېوو پروسس:

انار کېدای شی چی جوس او یا هم دجیلی (Jelly) په مصرف ورسیږی او که چېری د پوټکو سره مېده شی نو کېدای شی چی په لوړه کچه Polyphenolics ولری. چې په طبابت کې د شربت د جوړولو لپاره یې جوس کېدای شی چی تېینګ او بوره ورسره ګډه شی.
له انارو څخه کېدای شی چی د انارو شربت جوړ شی. د اسیا په ځینو برخو کی انار وچېږی او یا هم د مسالی (مصالحی) د جوړولو په منظور ټکول کېږی.

د انارو ذخیره کول:

کله چی عرضه د تقاضا په نسبت لوړه وي او فصل اوږدوالی ومومی، نو باید مېوی پدی وخت کی په یخو ذخیره خانو کی وساتل شی. د انارو مېوی په 7 درجې د سانتی ګراد او 90 فیصده نسبتی لنده بل کی ساتل کېدای شی. فقط هغه مېوی چی د حشراتو په واسطه نه وی زیانمنې شوې په یخو خونو کی ساتل کېدای شی او هغه مېوی چی د حشراتو په واسطه زیانمنې شوي وي کېدای شی چی په ذخیره خانو کی ورستې شی.
د انارو مېوی کولای شو چی د دریو میاشتو پوری په اسانې سره ذخیره کړو که چیری ذخیره شوی مېوې پخې و نه اوسي نو د پوټکي په بهرنۍ برخه یې نصواری رنګ رامنځته کېږی. کچېری انار تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی حده په ذخیره کی وساتل شی چی پوټکی يي وچ شی نو بیا هم زړی به یی د څه وخت لپاره تازه اوسي. د انارو په ذخیره خانه کی د یخ زیان هم کېدای شی چی رامنځته شی.
پنځه درجی د سانتی ګراد یا لدی څخه ښکته تودوخه دانارو د یخ د زیان باعث ګرځی او کله چی تودوخه د پنځه درجی سانتی ګراد څخه کمېږی نو د یخ د زیان نښی لاپسی زیاتیږی او په هغه وخت کی چی مېوی 20 سانتی ګراد خونی ته انتقالیږی نو د یخ د زیان نښی په څرګند ډول لاپسي ښکاره کېږی، د بیلګی په ډول د پوټکی د نصواری رنګ بی رنګه کېدل،د پوټکو په سطحه دداغونو رامنځته کېدل اوهمدارنګه دورستیدونکواورګانیزمونو په وړاندې حساسیت پیداکېدل يي بېرونی ښکاره نښې دي او داخلی ښکاره نښی یی عبارت دی له :
د تخمونو یا دانو بی رنګه کېدل اوهمدارنګه د تخمونو یادانو د بیلیدونکی سپینی برخی بی رنګه کېدل.

غذايي ارزښت په ml ۱۰۰ جوس کې يا دخوړلو وړ برخه کې په 100 ګرامه کې.

	انار
د اوبو فیصدي	79
کالوري	70
پروتین (%)	1.1
چربي	0.9
کارلوهایدریتونه (%)	18
خام فايبر (Crude fiber)	0.3

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د ورځنۍ توصیه شوې برخې د اړتیا فیصدي	
ویټامین A	---.
تیامین B1	0.2
رایبوفلاوین B2	1.2
نیاسین	1.4
ویټامینC	8.9
د انارو د برخي اخیستني محتویات په ملي ګرام سره	
کلسیم	1.0
فاسفورس	2.8
اوسپنه	8.0
سوډیم	---
پتاشیم	5.5

په غذاکې برخه اخیستنه Contribution to diet

دانارو په جوس کې خورا ډیر Polyphenol لکه Hydrolyzable tannins چې punicalagins هم ورته وئیل کېږي موجود دي چې د انارو د پوټکو څخه لاسته راځي.

په ابتدایي څیړنیز لابراتوار او د انسانانو په ازمایښتي څېړنو کې د انارو جو س د زړه د ناروغیو د خطري عواملو د Cardiovascular او arterosclerosis په کمولو کې موثر ثابت شویدي. Tannin چې په انارو کې موندل کېږي د Oxidative فشار د کمولو مسولیت لري همدارنګه انارد Systolic وینې Systolic blood په کمولو کې هم کومک کوونکې ښودل شوي دي. څیړنو ښودلې ده چې د انارو جوس د Prostate cancer او Osteoarthritis په مقابل کې موثر دي . د انارو جوس کېداي شي چې د ویروسونو او بکتریاوو ضد تاثیرات د غاښونو د Plaque نرم مواد چې په غاښونو باندي پیدا کېږي د هغې په وړاندې هم موثر تمام شوي دي. په انارو کې فایبر او ویټامینونه ډیر لوړ دي. په خاص ډول د ویټامین اي او ویټامین سي ښه منبع ده. دري واړه تازه انار په ورځ کې له ۵۰ فیصده څخه زیات توصیه شوي. بیټا کروټین Beta – Carotene او antioxidant لري. بیټاکروټین په رګونوکې د plaque ،د لمر د زیان څخه د سترګو ساتل او د ازاده رادیکالونو په غیر فعاله کولوکې چې د سرطان سبب ګرځي مخنیوي کوي، بر علاوه ویټامین A هم جوړوي چې د نظر او د سترګو د غوړ ساتلو لپاره یوه حیاتي ماده ده. انار په مهمه اندازه اوسپنه لري چې د هیموګلوبین لپاره کوم چې په وینه کې اوکسیجن انتقالوي ضروري ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸. پوښښي بوټي

ایا بزګر د عاید لپاره دوهم نبات وکري ؟

ځینې وختونه د انارو په باغونوکې پوښښي بوټي کرل کېږي په بعضې حالاتوکې د اګرانومېکې نباتات، سبزیجات او مېوې ، د حیواناتو لپاره واښه (Forage) او غلې دانې هم په باغونوکې کرل کېداې شي. په هر حال نور نباتات به د انارو سره د اوبو او غذایي موادو لپاره رقابت وکړي چې د ونې ، حاصل او د مېوې اندازه کموي ، پوښښي بوټو لکه شفتلي او نور Legumes په باراني موسم کې چې ترڅو اوبه کمېږي ګټهور دي. دا طریقه د خاوري حاصلخیزي ډېروي خو نور نباتات لکه هرزه ګیاوي بیاد یخ وهلو زیان ډېروي.

ولې پوښني بوټي وکرل شي؟

- پوښني بوټي کېداې شي د باغ تر حاصل ورکولو پوري د عاید یوه ګټهوره منبع وي.
- د کروندې خاوره ښه کوي.
- د اوبو د ننوتلو نفوذ زیاتوي.
- د خاورې د ښې حاصلخیزۍ لپاره اوربشي ، او Legumes لوړ ارزښت لري.
- د هرزه ګیاو د کنترول لپاره ګټهور دي.
- د خاوري تخریب کموي.
- ځیني پوښښي نباتات چې په دوراني ډول وکرل شي د خاوري د نیماتود (Nematode) د کنترول لپاره ښه دي .د نیماتود د کنترول لپاره دوراني ښه نباتات ، Sudan grass ، د اوري دانه (Mustard) ، میې , او Cow peas دي.
- په شګلنو خاورو کې وربشې او جودر د سارایي اوربشو (Oat) په نسبت ښه نتیجه ورکوي.

د پوښښي بوټو زیانونه:

- پوښښي نباتات هم د ونو نوو پاڼو او ګلانو ته هغه مهال چې لوړ او ګڼ وي د یخ وهلو خطر زیاتوي .
- د یخ وهنې د خطر د کموالي په خاطر ټیټ قدي پوښښي بوټي وکرئ ، مګر واښه مه کرئ ځکه یخني راټولوي او د بکتریاو د رامنځته کېدو باعث ګرځي او ونو ته انتقال مومې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په پسرلي کې ګڼ نبات امکان لري د نصواري ورستیدنې ، د شاخونو د سوري کېدو ،سرخۍ ، Mildew او نورو فنګسي ناروغیو لامل وګرځي په خاص ډول کله چې نبات لوړ وي. لکه لوړ غله جات او Legumes، د مثال په ډول Faba Bean.
- د دوبي پوښښي نباتات کولای شي د نیماتود تعداد ډیر کړي. د ټول کال نباتات لکه شفتله کېداي شي په دوبي کې ډیري اوبه استعمال کړي ، نو باید ژمني کلني نباتات وکرل شي.

سپارښتني **Recommendations**:

- د ژمي پوښښي نباتات په خاوره کې اړول کېداي شي چې د خاوري حاصلخیزي ، غذايي مواد ، او د اوبو نفوذ لوړ وي.
- د خاورې د نایتروجن د سمون لپاره Legumes وکرئ. لکه ، مې ، نخود ، Bell Beans شفتلې ، Medics او Cow peas وکرئ.
- ددې لپاره چې خاورې ته ګټه واوړي پوښښي نباتات په خاوره کې وابنه کړئ. د نبات هغه برخه چې خرڅېدلای شي ټوله کړئ او نور ټول نباتات په خاوره کې واړوئ چې خاورې ته سره ورکړل شي او خاوره اصلاح شي.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library